

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HALI, KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ ANASANAT DALI

**İKİNCİ MECLİS BİNASININ TAVAN SÜSLEMELERİNİN ÜSLUP YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ**

AYTEN ŞENLİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU

ANTALYA - 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HALI, KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ ANASANAT DALI

**İKİNCİ MECLİS BİNASININ TAVAN SÜSLEMELERİNİN ÜSLUP YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ**

AYTEN ŞENLİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU

ANTALYA - 2019

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

...../...../.....

Öğrencinin
Adı ve Soyadı

İmzası

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

.....tarafından hazırlanan.....başlıklı bu çalışma .../.../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı

Başkan

İmza

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Tez Konusu: İkinci Meclis Binasının Tavan Süslemelerinin Üslup Yönünden İncelenmesi

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi:

Mezuniyet Tarihi:

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

I. Büyük Millet Meclisi başlangıçta Cumhuriyet Halk Fırkası olarak tasarlanmış ancak binanın yetersizliği ve ihtiyaçları karşılayamaması nedeniyle yapı değişiklikler geçirerek 18 Ekim 1924 tarihinde II. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hizmete açılmıştır.

Bina bodrum üzerine iki katlı kesme taştan inşa edilmiştir. Pencere kemeri, cephelerdeki çini panolar, geniş saçaklar, Osmanlı ve Selçuklu motiflerinin kullanıldığı kalem işi süslemeleri ve ahşap tavanlarıyla I. Ulusal Mimarlık Akımının özelliklerini yansıtmaktadır. Yapının iç bölümleri, Meclis Salonunun üç kenarına iki kat boyunca dizilmiştir.

Yapılan bu çalışmada II. Meclis binası, tavan süslemeleri, üslup birliği, motif özellikleri ve süslemelerde kullanılan renkler yönünden incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda süslemelerde üslup bakımından XVII. ve XVIII. yüzyıl kalem işi süslemeleriyle benzerlik görülmüştür.

Konuyla ilgili yönlendirme ve görüşleriyle bana yardımcı olan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU, Doç. Dr. Aydın ZOR, Öğr. Gör. Züleyha ZOR, Dr. Öğr. Üyesi Menekşe Suzan TEKER 'e, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SAĞ'a, Cumhuriyet Müzesi çalışanlarına, kuzenim Tuba Akbaba 'ya, kardeşim Yasemin Emeç'e, arkadaşım Özlem Yeşilyurt'a, aileme, sevgili eşime, anneme, çocuklarıma katkı ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ayten ŞENLİK

Antalya-2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayten ŞENLİK
	Numarası	20255305010
	Anasanat Dalı	Halı, Kilim ve Eski Kumaş Desenleri
	Danışmanı	Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU
Tezin Adı		İkinci Meclis Binasının Tavan Süslemelerinin Üslup Yönünden İncelenmesi

ÖZET

II. Meclis binası, Halk Fırkası Mahfeli (Halk Partisi Merkezi) olarak yapımına başlanmıştır. Yapının inşası devam ettikçe çok güzel bir şekil almakta olan Mahfel binasının Meclis binası olma fikri ortaya çıkmıştır. 1923 yılında Mimar Vedat Tek tarafından bir yıl gibi kısa bir sürede tamamlanmıştır. Büyük Millet Meclisi Cumhuriyet Halk Fırkası olarak tasarlanan, ancak, I. Büyük Millet Meclisi binasının yetersiz olması ve gelişen Cumhuriyet Türkiye'sinin ihtiyaçlarını Meclis, karşılayamaması nedeniyle değişiklikler geçirmiş, sonra da II. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak 18 Ekim 1924 tarihinde hizmete açılmıştır.

Mimarın, yapı inşaatının hangi aşamasında mahfelden (parti merkezi) Büyük Millet Meclisine dönüştürmekle ilgili nasıl bir plan yaptığı tahminlerden öteye gitmemektedir. Bina içinde dolaşım sistemi sık sık değiştirildiğinden Mimar Vedat Tek'in özgün plan çözümlerini izlemek mümkün değildir. Özellikle Büyük Millet Meclisinin 1926 yılı yaz tatili döneminde binanın ana kütesine eklemeye yapılarak kapsamlı bir tadilat yapılmıştır. Binanın kuzeydoğu yönündeki Genel Kurul Salonu'na doğrudan girişi sağlayan giriş telgrafhane yapılarak kapatılmıştır. Bu girişi gösteren andezit taş bloklarla yapılmış altı basamaklı merdivenlerde atıl duruma düşmüştür. Binanın güneydoğu cephesinde ana caddeye bakan giriş de portal (taç kapı) olarak düzenlenmiştir. 1931 tarihli Meclis kullanım planında postane olarak gösterilen cephede arka cephe görünümünü almıştır. Meclis faaliyetlerini 1960 tarihine kadar bu binada sürdürmüştür.

Yapı bodrum üzerine iki katlı kesme taştan inşa edilmiştir. Pencereerde görülen kemerler cephelerdeki çini panolar, geniş saçaklar Osmanlı ve Selçuklu motiflerinin kullanıldığı kalem işi süslemeleri ahşap tavanları I. Ulusal Mimarlık Akımının özelliklerini yansıtmaktadır. Yapının iç bölümleri, iki kat boyunca yükselen ortadaki Meclis Salonunun üç kenarına dizilmiştir.

Yapılan bu çalışmada II. Meclis binasının tavan süslemeleri üslup birliği, motif özellikleri, süslemelerde kullanılan renkler yönünden incelenerek analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda süslemelerin üslup yönünden 17 ve 18. yüzyıl kalem işi süslemelerine benzerliğinin olduğu söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Kalem işi, Tavan Süslemeleri, Müze, Geleneksel Sanat

T.R.
AKDENİZ UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Student	Name Surname	Ayten SENLİK
	Number	20255305010
	Department	Carpet, Rug and Old Fabric Patterns
	Advisor	Assoc. Prof. Omer ZAIMOĞLU
Thesis Name		The Style of the Ceiling Decorations of the Second Assembly Building Investigation

SUMMARY

II. Assembly building, Halk Fırkası Mahfeli (People's Party Center) was started to be constructed. As the construction of the building continues to be a very nice shape of the building of the building was the idea of the Mahfel. It was completed to a short period of time by Architect Vedat Tek in 1923. Grand National Assembly Republican People's Party designed, however, the First Grand National Assembly to a lack of building and developing to meet the needs of the Republic of Turkey has undergone changes due to the Assembly, then II. Turkish Grand National Assembly was opened on 18 October 1924 in.

At what stage of the construction of the building the architect made a plan for converting to Grand National Assembly (party center) does not go beyond the predictions. It is not possible to follow the unique plan redress of Architect Vedat Tek since the circulation system is changed frequently in the building. Especially during the summer of 1926, Grand National Assembly was added to the main mass of the building and a comprehensive renovation was made. The entrance, where provides direct access to General Assembly Hall in the northeast of the building, was closed with a telegraph. The andesiteshow that entrance was inactive in the six-step staircases made with stone blocks. The entrance to the main street on the southeast side of the building is arranged as a portal (crown door). The Assembly continued its activities in this building until 1960.

It was built with cut stone on two floors. The arches seen in the windows reflect the characteristics of the I. National Architecture Movement, the wooden pavements decorating the pencil works using Ottoman and Seljuk motifs on wide facades and tile panels on the facades. Interiors of the building are arranged on three sides of the central Assembly Hall, where rises two floors.

In this study, Ceiling decorations of II. Assembly Building were analyzed by examining the styles completeness, motif characteristics, colors used in decorations. As a result of the examination of the style of decoration we can say that that is similar to the pencil works on centuries of 17.-18.

Keywords: Pencil work, Ceiling Decorations, Museum, Traditional Art

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	iv
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	ix
İÇİNDEKİLER	xi
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: II. T.B.M.M BİNASI CUMHURİYET MÜZESİ TARİHİ SÜRECİ	3
1.1. II. T.B.M.M. BİNASI CUMHURİYET MÜZESİ KALEM İŞİ SÜSLEMELERİ ...	5
1.1.1. Kalem İşinin Tanımı ve Tarihçesi	5
1.1.2.Kalem İş Sanatının Tarihçesi	5
İKİNCİ BÖLÜM: KALEM İŞİNDE KULLANILAN MALZEME, MOTİF VE	
TEKNİKLER	9
2.1.Kalem İşinde Kullanılan Malzemeler	9
2.1.1. Boya	9
2.1.2. Kâğıt, Kalem, Kömür Tozu(Silkme Tozu)	10
2.1.3. Fırça	10
2.2. Kalem İşinde Kullanılan Motifler	10
2.2.1. Hatai	11
2.2.2. Penç	12
2.2.3. Yaprak	12
2.2.7.Gonca gül	13
2.2.5. Geçme (Zençerek)	14
2.2.6. Bulut	15
2.2.7. Rumi	15
2.2.8. Münhani	16
2.2.9. Çintemani	17
2.2.10. Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler	17
2.3.Kalem İş Çeşitleri	19
2.3.1. Sıva Üstü Kalem İş Tekniği	19

2.3.1.2. Taş Üstü Kalem İşi Tekniği.....	19
2.3.1.3. Mermer Üstü Kalem İşi Tekniği.....	19
2.3.1.4. Ahşap Üstü Kalem İşi Tekniği	19
2.3.1.4.1. Lake	20
2.3.1.4.2. Edirne kari	20
2.3.1.5. Bez Üstü Kalem İşi Tekniği.....	21
2.3.1.6. Deri Üstü Kalem İşi Tekniği.....	21
2.3.1.7. Malakari Tekniği.....	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İKİNCİ MECLİS BİNASININ TAVANSÜSLEMELERİNİN ÜSLUP YÖNÜNDE İNCELENMESİ	23
3.1. TBMM’de Bulunan Odalar	23
3.1.1 Mustafa Kemal Atatürk Odası (1881-1938)	23
3.1.2 M.İsmet İnönü Odası (1884-1973)	24
3.1.3. M. Celal Bayar Odası (1883-1986)	24
3.1.4. II. TBMM Odası.....	24
3.1.5. Atatürk İlke ve Devrimleri Odası.....	24
3.2. Atatürk Devrimleri Odası Tavan Süslemesi	24
3.3. Başbakanlık Çalışma Odası Tavan Süslemeleri	27
3.4. Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavan Süslemeleri	33
3.5. Cumhurbaşkanlığı Odası Tavan Süslemeleri	40
3.6. Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri	46
3.7. Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri	51
3.8. İdari Amirleri Odası Tavan Süslemesi	56
3.9. Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi	61
3.10. Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi	71
3.11. Renk Skalası	76
SONUÇ.....	77
KAYNAKÇA	79
ÖZGEÇMİŞ.....	85

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1-Atatürk Devrimleri Odası Tavan Bezemesi,2018	25
Fotoğraf -2 Atatürk Devrimler Odası Tavan Bezemesi Geometrik Kompozisyonlar	26
Fotoğraf -3 Tavan süsleme ayrıntı,2018.....	26
Fotoğraf -4 Tavan süsleme ayrıntı,2018.....	27
Fotoğraf- 5 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi,2018	27
Fotoğraf -6 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.....	28
Fotoğraf-7 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.....	29
Fotoğraf -8 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.....	29
Fotoğraf- 9 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.....	30
Fotoğraf -10 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı, 2018.	30
Fotoğraf 11 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı, 2018	31
Fotoğraf 12 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı	31
Fotoğraf 13 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi	32
Fotoğraf -14 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi,2018.....	32
Fotoğraf -15 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi,2018.....	33
Fotoğraf-16 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı.2018	33
Fotoğraf-17, Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı kenar bordürü,2018	34
Fotoğraf-18, Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı.2018.	35
Fotoğraf-19 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu orta öbek süsleme, 2018.....	36
Fotoğraf-20 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta köşe süsleme, 2018.	37
Fotoğraf-21 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta göbek süsleme,2018.....	37
Fotoğraf-22 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta göbek süsleme, 2018.....	38
Fotoğraf-23 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı Orta Göbek Süslemesi, 2018.....	39
Fotoğraf-24 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı süslemesi,2018.	40
Fotoğraf-25 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Köşe Süslemesi, 2018.....	40
Fotoğraf-26 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Bordür Süslemesi, 2018.....	41
Fotoğraf-27 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Köşe Yıldız süslemesi, 2018.	41
Fotoğraf-28 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Geçme Süslemesi, 2018.....	42
Fotoğraf-29 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Köşe Süslemesi, 2018.....	43
Fotoğraf-30 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar süslemesi, 2018.....	44
Fotoğraf-31 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Göbek süslemesi,2018.....	45
Fotoğraf-32 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Orta Göbek süslemesi,2018.....	46
Fotoğraf-33 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri, 2018.....	46
Fotoğraf-34 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.....	47

Fotoğraf-35 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Bordür Süslemeleri, 2018.	48
Fotoğraf-36, Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.....	48
Fotoğraf-37 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.	49
Fotoğraf-38 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.	49
Fotoğraf-39 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.	50
Fotoğraf-40 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.....	50
Fotoğraf-41 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Orta Süslemeleri, 2018.....	51
Fotoğraf-42 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri,2018.....	51
Fotoğraf-43 Meclis Başkanı Odası Tavan Bordür Geçme Süslemeleri, 2018.	52
Fotoğraf-44 Meclis Başkanı Odası Tavan Süslemeleri, 2018.....	53
Fotoğraf-45 Meclis Başkanı Odası Tavan Geçme Süslemeleri, 2018.....	53
Fotoğraf-46 Meclis Başkanı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.....	54
Fotoğraf-47 Meclis Başkanı Odası Tavan Kenar Köşe Süslemeleri, 2018.	55
Fotoğraf-48 İdari Amirleri Odası Tavan Süslemeleri, 2018.....	56
Fotoğraf-49 İdari Amirleri Odası Tavan Bordür ve Geçme Süslemeleri, 2018.	56
Fotoğraf-50 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Geçme Süslemeleri,2018.	57
Fotoğraf-51 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Bordür Süslemeleri,2018.	58
Fotoğraf-52 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Köşe Süslemeleri, 2018.....	58
Fotoğraf-53 İdari Amirleri Odası Tavanı Kenar Köşe Süslemeleri,2018.	59
Fotoğraf-54 İdari Amirleri Odası Tavan Orta Göbek Ayrıntı,2018.	59
Fotoğraf-55 İdari Amirleri Odası Tavan Yıldız Ayrıntı Süslemeleri, 2018.	60
Fotoğraf-56 İdari Amirleri Odası Tavan Göbek Yıldız Süslemeleri,2018.....	60
Fotoğraf-57 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi, 2018.	61
Fotoğraf-58 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi, 2018.	61
Fotoğraf-59 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan geçmeler ve Bordürler Süslemesi, 2018.	62
Fotoğraf-60 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Kare Süslemesi, 2018.....	63
Fotoğraf-61 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Bordür Süslemesi, 2018.	63
Fotoğraf-62 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Kenar Süslemesi, 2018.....	64
Fotoğraf-63 Genel Kurul Toplantı Salonu Dinleyici Locası Süslemesi, 2018.....	64
Fotoğraf-64 Genel Kurul Toplantı Salonu Dinleyici Locası Süslemesi, 2018.....	65
Fotoğraf-65 Genel Kurul Toplantı Salonu Sefirler Locası Süslemesi, 2018.....	65
Fotoğraf-66 Genel Kurul Toplantı Salonu Köşe Duvar Süslemesi, 2018.	66
Fotoğraf-67 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası, 2018.	66
Fotoğraf-68 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası, 2018.	67
Fotoğraf-69 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası alt Tavan Görünüşü,2018.....	67

Fotoğraf-70 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi.....	68
Fotoğraf-71 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi.....	68
Fotoğraf-72 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Kenar Köşe;2018.....	69
Fotoğraf-73 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Göbek Süslemesi	69
Fotoğraf-74 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi;2018.....	70
Fotoğraf-75 Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi.....	71
Fotoğraf-76 Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi;2018.....	71
Fotoğraf-77 Üst Kat Koridor Tavan Kenar KöşeSüslemesi;2018.....	72
Fotoğraf-78 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntı;2018.	72
Fotoğraf-79Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntı;2018.	73
Fotoğraf-80 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntı;2018.	73
Fotoğraf-81 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Orta Süsleme Ayrıntı;2018.....	74
Fotoğraf-82 Üst Kat Koridor Tavan Orta Kenar KöşeAyrıntı;2018	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil.1. Hatai Motifi	11
Şekil.2. Peñç Motifi	12
Şekil.3. Yapraklar.....	13
Şekil.4. Goncagül Motifi	14
Şekil. 5. Geçme (Zençerek)	14
Şekil.6. Bulut.....	15
Şekil. 7. Rumi.....	16
Şekil.8.Münhani.	16
Şekil. 9. Çintemani.....	17
Şekil. 10. Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler	18
Şekil. 11. Natüralist Çiçekler	18

GİRİŞ

Yapı 1923 yılında Mimar Vedat Tek tarafından Cumhuriyet Halk Fırkası Mahfeli olarak tasarlanmış ve inşa edilmiştir. Ancak I. TBMM binası yeterli olmayınca, bu binanın işlevi değiştirilerek Meclis olarak düzenlenmiştir ve 18 Ekim 1924'te hizmete açılmıştır. Türk siyasi tarihinde önemli bir yeri olan II. Meclis binası, işlevini 27 Mayıs 1960 tarihine kadar sürdürmüştür (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014:7).

1961 yılında meclisin yeni yapılan modern binasına taşınması üzerine bu bina Merkezi Anlaşma Teşkilatına (CENTO) tahsis edilmiştir. 1961_1979 yıllarında CENTO'nun lağvedilme ile aynı yıl Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. Binanın ön kısmı Cumhuriyet Müzesi olarak düzenlenmiş arka kısım ise Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün hizmet binası olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Müze kısmı, onarım ve restorasyon geçirdikten sonra düzenlenerek 30 Ekim 1981'de Cumhuriyet Müzesi olarak hizmete açılmıştır <http://> (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Cumhuriyet Müzesi, Erişim:2004).

Yapı, bodrum kat üzerine iki kat olarak kesme taştan inşa edilmiştir. Taç kapılı giriş önündeki alan toprak zemin uygun olmadığından taş ile döşenmiştir.1929 yılında taç kapılı ve ana giriş önündeki alanı belirleyen geometrik şekilli duvar ve taşküre zincir düzenlemesi günümüze kadar gelen son düzenleme olmuştur. Pencerelerde görülen kemerler cephelerdeki çini panolar, geniş saçaklar Osmanlı ve Selçuklu motiflerinin kullanıldığı kalem işi süslemeleri ahşap tavanları I. Ulusal Mimarlık Akımının özelliklerini yansıtmaktadır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014: 13).

Yapının iç bölümleri, iki kat boyunca yükselen ortadaki Meclis Salonunun üç kenarına dizilmiştir. Meclis Kurul Salonu 'nu U biçiminde çeviren zemin kat koridorunun kuzeydoğu kolunu devam ettirilmesiyle ana binaya bağlanmıştır. Genel Kurul Salonun zemini tamamen ahşaptır. Üç boyutlu küp desenli parke ile kaplıdır. Yan duvarları aynı ölçülerde karşılıklı kemerli kanatlı kapı ile kapatılmıştır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014: 15).

Özgün eşyaları ile Meclis Toplantı Salonu, Atatürk ilke ve inkılâplarının anlatıldığı odalar, ilk üç Cumhurbaşkanı Atatürk, İsmet İnönü, Celal Bayar dönemlerini yansıtan belgeler, fotoğraflar ile bazı şahsi eşyaları sergilenmektedir. Toplantı salonunda ise Atatürk'ün 15-20

Ekim 1927 tarihinde okuduğu Büyük Nutuk' tan bir bölüm, balmumu heykellerle canlandırılmıştır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014: 17).

Müzenin ikinci katında Başbakanlık Çalışma Odası, Cumhurbaşkanlığı Çalışma Odası Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu, Meclis Başkanlığı Odası ile idari odalar yer almaktadır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014: 17).

BİRİNCİ BÖLÜM: II. T.B.M.M BİNASI CUMHURİYET MÜZESİ TARİHİ SÜRECİ

Cumhuriyet 'in ilk yıllarında sanata ve kültüre ağırlık verilmiş. Müzeler açılmıştır. Yeni açılacak müzeler için kaynaklar toplanmaya başlanmıştır. (Birsin, 2015:17) Müze ve müzecilikle tarihi ilişkileri yakın bir geçmişe dayanan Türkiye'de müzeler öncelikle Zengin tarihimizi ve kültürel mirasımızı korumayı hedefleyen, 19. yüzyılın batılılaşma çabalarının göstergesi olan çağdaş bir kurum olarak ortaya çıkmıştır (Karabıyık, 2004: 12).

1923 yılında mimar Vedat Tek (1873-1942) tarafından Cumhuriyet Halk Fırkası Mahfeli olarak tasarlanan ve inşa edilen bu bina işlevi değiştirilerek meclis olarak kullanılmıştır. 1924 yılında Meclise dönüştürülmeden önce Halk Fırkası Genel Merkezi olarak inşa edilen TBMM II. Binasının ön cephesini günümüzde, Cumhuriyet Müzesi, arka bölümlerini ise Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü kullanılmaktadır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz 2014: 11).

TBMM II. Binası ve ek yapı inşalarına, tadilatlarına ait plan ve projelerin mevcut olmaması nedeniyle bina hakkında yapılan araştırma, tez ve yayınlarda kesin doğru sonuçlara ulaşılamamıştır. Bina hakkında daha öncede yapılan restitüsyon planlarında eksikler, hatalar vardır (Kişisel İletişim, Ali Altay:2018).

Bodrum üzerine iki katlı olan bu yapının iç bölümleri, iki kat boyunca yükselen ortadaki meclis salonunun üç kenarına dizilmişlerdir. Girişten sonra enine uzanan, iki ucunda merdivenlerin yer aldığı geniş geçit, Selçuklu ve Osmanlı bezeme motiflerinin yer aldığı bir tavanla örtülmüştür. Benzer bir biçimde ele alınmış yerlerden birisi de büyük salondur. Yer yer localarla değerlendirilen bu salonun özellikle yıldız motiflerini içeren ahşap tavanı, sonradan düzenlenen taç kapı ve bazı noktalar dışında kemerler, saçaklar, yer yer çinilerin yer aldığı bölümler ile bu dönemin mimari özelliklerini yansıtmaktadır (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz 2014: 11).

Yeni Meclis Binası ile ilgili ilk girişim; 2 Şubat 1924'de "Yeni Meclis Binası İçin Bütçeye Ödenek Konulmasına Dair Önergenin kabulüyle gerçekleşmiş, 1924 yılı Meclis Bütçesine ödenek ayrılmış, her yıl bu miktar ayrılacak ödenekle, kısa zamanda yeterli donanımda bir binanın inşası mümkün değildi. Parasal sorun bir yana, böyle bir yapının inşası için uzun yıllara

ihtiyaç vardı. Bu sebepler nedeniyle, ihtiyaçlara mümkün olduğunca cevap verebilecek bir binaya taşınması gerekiyordu(Kişisel İletişim, Ali Altay:2018).

II. Türkiye Büyük Millet Meclisi 1924-1960 yılları arasında Atatürk ilke ve inkılâplarının gerçekleştirildiği; Cumhuriyetimizin gelişmesi için çok önemli çağdaş kararların alındığı; çağdaş yasaların çıkarıldığı uluslararası alanda Türkiye'nin etkinliğini ve saygınlığını artıran antlaşmaların yapıldığı; çok partili sisteme geçişin sağlandığı önemli bir yapıdır. Türk siyasi tarihinde önemli yeri olan II. Türkiye Büyük Millet Meclisi binası işlevini 27 Mayıs 1960 tarihine kadar 36 yıllık bir dönem boyunca sürdürmüştür <http://> (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Cumhuriyet Müzesi, Erişim:2004).

1961 yılında meclisin yeni yapılan modern binasına taşınması üzerine bu bina Merkezi Antlaşma Teşkilatı'na (CENTO) tahsis edilmiştir. 1961-1979 yılları arasında CENTO Genel Merkezi olarak kullanılan bu bina CENTO NUN kaldırılması ile aynı yıl Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. Bu binanın ön kısmının Cumhuriyet Müzesi olarak düzenlenmesi, arka kısmının ise Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün hizmet binası olarak kullanılması kararlaştırılmıştır. Müze kısmı onarım ve restorasyonlardan sonra düzenlenerek 30 Ekim 1981 tarihinde Cumhuriyet Müzesi olarak ziyarete açılmıştır. Bu düzeniyle 1985 yılına kadar hizmet vermiştir. Aynı yıl ziyarete kapatılarak, teşhir çalışmaları başlamıştır. Çalışmalar 1991 yılına kadar devam etmiş, Ocak 1992 yılında yeniden ziyarete açılmıştır. Müzede ilk üç Cumhurbaşkanı dönemini yansıtan olaylar, kendi sözleri, fotoğrafları, bazı özel eşyaları ile o dönemde mecliste alınan kararlar ve kanunlar sergilenmektedir <http://> (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Cumhuriyet Müzesi, Erişim:2004).

1.1. II. T.B.M.M. BİNASI CUMHURİYET MÜZESİ KALEM İŞİ SÜSLEMELERİ

Cumhuriyet müzesinde yapılan duvar süslemelerinde renk, üslup birliği açısından oldukça uyumlu bir desenleme yapılmıştır. Tavan süslemelerindeki kullanılan Kalem işleri hem renk hem de desen üslup açısından inceleme oldukça dikkat çekicidir.

1.1.1. Kalem İşinin Tanımı ve Tarihçesi

Sivil ve dini mimarinin iç duvarlarını, kubbelerini ve tavanlarını süslemek amacıyla sıva, ahşap, taş, bez ve deri gibi malzeme üzerine, renkli boyalar bazen de altın varak kullanılarak kalem tabir edilen ince fırçalarla yapılan nakışlara kalem işi denir. Bu sanatı uygulayan sanatkarlara da “Kalemkar” veya “Nakkaş” denir (İrteş, 1985:425).

1.1.2. Kalem İş Sanatının Tarihçesi

Türk Kalem işi Sanatı, kökeni Orta Asya’ya dayanan 8-9.yüzyıl Türk Uygur sanatı ile başlayıp, Türklerin göçleri ile Anadolu topraklarına taşınan bir sanat dalımızdır. Uygurlara ait duvar resimlerinde, rahipler, vakıf yapan kadınlar, erkekler, müzisyenler Uygur prensleri ve günlük yaşantı ile ilgili çeşitli konular işlenmiştir (Binark,1978:274).

Türk sanatının bütün dallarında olduğu gibi, resim ve süsleme sanatlarının kökleri Türklerin ana yurtları olan Orta Asya’da 8. yüzyıldan itibaren mimari ve sanat alanının büyük bir gelişme gösteren Uygur Türklerine kadar uzanır (Keskiner,1985:25). Uygurlar süsleme sanatlarının ilk uygulayıcıları olmaları bakımından, Türk sanatı içinde çok önemli bir yere sahiptir. (Hatipoğlu 2007, s.39)8. ve 9. yüzyıllarda Uygurlar tarafından yapılan sanat eserlerinde, bugün Türk süsleme sanatlarında kullanılan birçok desen ve motifin ilk örnekleri görülmektedir (Akar ve Keskiner:1978,s.9). Asya’da kurulan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılar, İslam öncesi kültürleriyle özellikle Uygur Türklerinden miras kalan gelişmiş sanat anlayışını İslamiyet’le kaynaştırarak muhteşem eserler meydana getirmişlerdir (Özkeçeci, 2008:10).

İslamiyet’te resim ve heykel yapımının yasak olması nedeniyle Türk sanatında mimari ve süsleme sanatları etkili olmuştur. Selçuklu Sanatı, Orta Asya Türk Sanatıyla, Osmanlı sanatı arasında bir aşamayı teşkil etmektedir. Osmanlı sanatındaki hemen hemen bütün öğelerin ilk şekli Selçuklu sanatında görülür (Arseven,1984:57).

11. yüzyılda Gazellilere ait Sultan Mahmut'un Leşker-i Bazar sarayının taht salonundaki renkli duvar resimleri, tempera tekniğinde yapılmışlardır (Aslanapa,1993: 48).

19. yüzyılın ikinci yarısında, giderek artan Batı etkileri neticesinde duvar resimlerinde yeni teknikler kullanılmıştır (Arık,1999:424). Özellikle yağlıboyanın kullanılması önemli bir yeniliktir (Renda,1997:195). Yine bu dönemde duvar resimlerinin birçoğu ahşap veya duvar üzerine deri veya keten bezi gerilerek oluşturulmuş bir tür tuvalin üzerine yapılmıştır. Önceleri saray çevresinde daha sonra giderek saray dışında yeni bir sanat ortamı oluşmuş, gerek mimaride gerekse resim alanında yer yer Batılı sanat unsurları denenmiştir (Arseven, 1983:620).

“Anadolu Selçuklu sanatı 18. yüzyılda olgunluğunun zirvesine erişerek Türk sanatının en parlak dönemlerinden birisini oluşturmuştur” (Mesara, 1987:9). Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemine ait yapılarda, taş, sıva ve ahşap üzerine uygulanmış çok sayıda kalem işi süslemeye rastlanmıştır (Kılıç,2008:14). Bu döneme ait en eski örnek Beyşehir yolu üzerinde bulunan Kızılören Han'ı mescidinin mihrabıdır. Buradaki süslemeleri, mihrap nişinde, taş üzerindeki kırmızı çizgiler oluşturmuştur (Çayan, 2012:43).

Selçuklu ve Beylikler devrinde ahşap direkli ve ahşap tavanlı camiler çok sayıda oldukları için ayrı bir grup oluştururlar (Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007:231). Ahşap üstü kalem işi süsleme tekniği, bu cami grubunun sütun başlıklarında kirişlerinde, konsollarında, kapı, pencere pervazlarıyla tavanlarında görülür (Hancıoğlu, 1990:17). Genellikle aşı boyasının kullanıldığı bu bezemeler, günümüze çoğunluğu tahrip olmuş bir durumda gelmiştir (Öney, 1978:122). Anadolu Selçuklularına ait olan ahşap üstü kalem işi süslemeli en eski örnek, Afyon Ulu Camii'dir Camideki sütun başlıkları, kirişler ve konsollar üzerinde geometrik ve bitkisel bezemeler bulunmaktadır (Hatipoğlu, 2007:45).

Beylikler devrine ait Kastamonu Candaroğlu Mahmut Bey Camii'nde ahşap üstü kalem işi süslemenin en zengin örnekleri görülür (Öney, 1989:32). Konsollar, tavanı taşıyan köşe destekleri, kirişlerin üzerleri geçme motifleri ve stilize bitkisel motiflerle bezenmiştir. Bezemelere siyah, lacivert, beyaz ve mercan kırmızısı renkler uygulanmıştır. Anadolu Selçuklu ve Beylikler devri kalem işi süslemelerde altın başta olmak üzere kırmızı, beyaz, siyah, sarı, açık ve koyu yeşil, açık ve koyu mavi, lacivert ve kızıl kahve renkleri de kullanılmıştır (Hatipoğlu, 2007:46).

16. yüzyılda Klasik devir kalem işlerinde rumi, bulut, hatai, penç, gonca ve yaprak gibi motiflerin kullanıldığı desenler, devrin tezhip anlayışında ve kalitesinde uygulanmıştır. Yine bu yüzyılda yapılan kalem işi bezemelerde saz yolu üslubu diğer süsleme sanatlarında olduğu gibi sıkça kullanılmıştır (Hatipoğlu, 2007:49).

Batılı unsurlar, çok geçmeden Osmanlı sanatını tesiri altına almış, Klâsik anlayışa göre daha hareketli ve hafif görünen Barok, Rokoko ve diğer Avrupa üslûpları, dini ve sivil mimaride, kitap sanatlarında, kalemişi bezemelerinde ve daha birçok el sanatlarında görülmeye başlamıştır. Fakat yeni koşulların zorladığı bir kültür değişimi yaşanırken, köklü geleneklere bağlı Osmanlı sanatının yeni etkenlerle biçim değiştirmesi belli bir süreci gerektirmiştir. Bu döneme âit bazı eserlerde, yeni akımın izleri bulunmakla birlikte, bazılarında ise klâsik anlayışın henüz devam ettiği görülmüştür (Demiriz, 1988:303).

Osmanlı sanatının en görkemli eserlerini verdiği klâsik dönemden sonra gelen bu devirde, Batı'nın tesiriyle, klâsik anlayışın dışında yapılan eserler önceleri sadece Avrupa taklitçiliği olarak görülmüş, ancak zamanla alışılmış ve sevilmiştir (Aksoy, 1977:128).

Bu dönemde gelişen ve Türk Barok- Rokokosu adı verilen bu üslûpta, klâsik devrin hatayî, rûmî ve stilize çiçeklerin yerini, dalından yeni koparılmış gibi duran birer buket haline getirilmiş, gül, lâle, karanfil, şakayık ve zambaklardan olmuşmuş çiçekler almıştır (Aksoy,1977:131-132)

17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, nakkaşlar, klâsik Osmanlı motif ve desenlerini, yeni anlayışlarla boyamaya başlamışlardır. Avrupa'dan gelen yeni etkilerle, düz yüzeyler halinde sürülen renkler tonlamaya başlamış, çiçekler katmerlenmiş ve saplarından kurdelelerle bağlanmışlardır (Bağcı,2004:751).

Zamanla tezyinat kültürümüzde figürsün ve tasvir siz sadece stilize motiflerin kullanıldığı bir anlayış hakim olmuş, süslemelerde rûmi, hatâi, bulut gibi motifler kullanılmıştır (Keskiner,1990:19) Selçuklu döneminin vazgeçilmez tezyinatı rûmi motiflerin yanında geometrik kompozisyonlar ise mimaride hâkim bezeme unsuru olmuşlardır (Ertunç,2006:5).

İç mekân süslemelerinde sıva üstü kalem işleri, ahşap üstü, deri ve bez üstü, taş ve mermer üstü kalem işleri kullanılmıştır. Bunlar içerisinden sıva üstü kalem işleri diğer tekniklere nazaran en yaygın kullanılan tekniktir. Osmanlıların mimaride kubbeyi

benimsemesi ve özellikle dini yapıların üst örtüsü için tercih etmesi, dekorasyonda sıva üzeri kalem işi tezyinatının kullanımını da yaygınlaştırmıştır. Sıva üzeri yapılan duvar resimleri ya da kalem işleri kendi içinde “fresko” ve “secco” diye iki ayrı teknikte uygulanmıştır (Mülayim,1996:199).

Fresko, yaş duvar sıvası üzerine kireç suyunda eritilmiş madenî boyalarla resim yapma yöntemi olarak bilinen bir tekniktir (Arseven,1983:619).

Secco ise tezyinat kültürümüz içerisinde kalem işi olarak adlandırdığımız, kuru sıva üzerine uygulanan bir tekniktir (Rona,1997:630). Bu tekniklerin avantajlarının yanında dezavantajları da bulunmaktadır (Nemlioğlu,1996:162-167).

Boyar maddenin kazein, yağ, tutkallı su, reçine, Yumurta akıyla karıştırılıp elde edilen bir boya türüne ve bu boya kullanılarak yapılmış resimlere tempera denir (Sözen, 1975: 233).

İKİNCİ BÖLÜM: KALEM İŞİNDE KULLANILAN MALZEME, MOTİF VE TEKNİKLER

2.1.Kalem İşinde Kullanılan Malzemeler

Kalem işinde kullanılan malzemeler boya, kâğıt, kalem ve kömür tozudur. Aşağıda sırayla açıklamaya çalıştık.

2.1.1. Boya

Kalem işi tekniğinde önemli bir yeri boyalar alır.

Sulu boya yağlı boya yumurtalı boya diye adlandırılan Kalem işi tezyinatta kullanılan malzemeler içinde en önemli yeri boyalar almaktadır (Hatipoğlu, 2007:13).

Kalem işi tekniğinde doğal yollardan elde edilen kök, toprak ve madeni boyalar kullanılmaktadır (Taş, 2011:20).

Toprak Boyalar: Genellikle kırmızı renk ve tonları topraktan elde edilir. Kayalar dövülüp toz haline getirilip doğal renklerine ayrılarak kullanılır (Kılıç, 2008:25).

Aşağıdaki boyaların karışımıyla diğer renkler elde edilir.

Siyah: İs mürekkebi arapzankı ve is karışımı

Beyaz: Üstübeç (bazik kursun karbonat); tebeşir beyazı (kalsiyum karbonat),

Lacivert taş

Mavi: Çivit, indigo, Lahor

Parlak kırmızı, lal, mat kırmızı ham zencefre, tuğla kırmızı

Sarı toprak boyası, demir oksit

Turuncu: Kurşun oksit

Yeşil: Bakır taşı

Toprak boyalar, düz bir mermer levha üzerinde dest-i sen denilen aletle ezilip ince toz haline getirildikten sonra kazein, kitre, yumurta akı ve Arap zamkıyla karıştırılarak kullanılır (Arseven,1983:89). Kalem işi sanatında kullanılan malzemelerden biride altındır, parlak kullanımı kolay ola altı gümüş karışımlı olanı yeşil, bakır ile karıştırılması olanında kırmızı altındır. Hazırlanan altın jelatinli su ile kullanılır (Arseven ve Sahilli,1993:54,532).

2.1.2. Kâğıt, Kalem, Kömür Tozu (Silkme Tozu)

Kâğıt çeşitli bitkileri liflerinde elde edilirdi (Arseven,1983:895). Günümüzde yarı geçirgen eskiz ya da aydınca kağıtlara çizilmektedir.

Kalem demir kemik veya tahtalar ucu sivriltilerek kullanılırdı, günümüzde ise teknolojik kalemler kullanılmaktadır (Arseven, 1983:910).

Kömür Tozu kâğıt üstüne delinerek geçirilen desen, dövülmüş kömür tozu ile geçirilir. Elde edilen siyah toza silkme tozu denir. Kurşun kalem tozuna reçine karıştırılarak siyah kurşun tozu kullanılır (Hatipoğlu, 2007:19).

2.1.3. Fırça

Boya sürmek için kullanılan, kıl veya tüyden yapılmış, muhtelif şekillerde ve kalınlıklarda olan saplı âlete fırça denir (Hatipoğlu, 2007:19).

2.2. Kalem İşinde Kullanılan Motifler

Türk tezyini sanatlarında, desenin ana unsuru olan motifler, desenin uygulanmasında kullanılacak malzeme, teknik ve kullanım alanlarına göre farklılık gösterirler. Örneğin, Kalem isinde kullanılan motifler, tezhip veya çini sanatında kullanılan motiflerle teknik ve uygulandıkları yer itibariyle farklı çizilirler (Hatipoğlu,2007:19).

Motifler stilize edilerek kullanılmıştır. Hatai, penç, yaprak, gonca başlıca motifler olup, yarı usluplaştırılmış çiçekler lale, gül, karanfil, sümbül gibi çiçekler yaygın olarak kullanılır. Rumi, münhani, bulut zençerek, çintemani de kullanılan motiflerdir.

Hayvansal motifler figür değil deseni süsleme ögesi olarak kullanılır. Efsanevi hayvan motifleri ve tabiatta bulunan usluplaştırılmış hayvan motifleri saadet kudret uğur sembolleri taşır (Akar ve Keskiner, 1978:12, **Biol ve Derman**,1995:129). Türk tezyinatında görülen natüralist çiçek motifleri, XVIII. Yüzyıldan itibaren Batı sanatının tesiri altında gelişmiş bir üsluptur. Bu motifler tamamen natüralist anlayışıyla çizilip boyanırlar. Osmanlı sanatında o döneme kadar hiç görülmeyen ışıık-gölge kontrastı ve renklerin koyulu-açıklı kullanımı, bezemeye perspektif ve derinlik kazandırır (Aksoy, 1977:132).

Mimari içindeki ahşap üzerine yapılan saz üslubu kalem işi genellikle bir kısım tavanlarda karşımıza çıkmaktadır (Barışta, 2009:130). Zeminin üzeri bitkisel çiçeklerle süslenmiştir. Bezemelerde, Hatai grubunun motifleri içinde sırasıyla Rumi, motiflerine sıkça rastlanmaktadır (Derman, 2009:505).

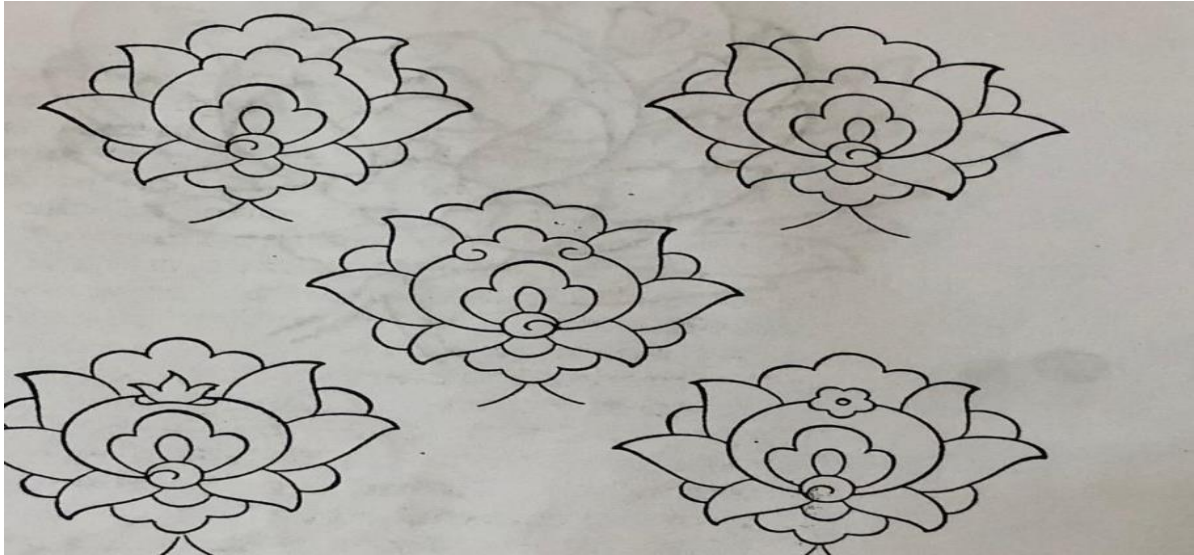
Natüralist üslûptaki çiçekler, tek tek çizildiği gibi vazoda, saksı veya sepet içerisinde yerleştirilmiş, çiçekler ve yapraklardan oluşmuş buketler ve kurdele ile bağlanmış çiçek demetleri şeklinde de uygulanmıştır. Natüralist üslûpta uygulamalar, XIX. yüzyılda tezhip sanatında ve kalem işi tezyinatında çok yoğun olarak işlenmiştir (Keskiner, 2002:4; Ersoy, 1988: 70).

2.2.1. Hatai

Hatai Türk süsleme sanatının geleneksel bir motif olmakla birlikte Uzakdoğu ve Orta Asya ülkelerinin etkilerinden oluşmuş stilize bir motiftir (Çağman,1983:4). Türk süsleme sanatlarının başlıca motifleri arasında yer alır (Akar ve Keskiner, 1978:3,4)

Şakayık çiçeği hatai motifinin menşesi olarak gösterilmektedir. Çin’de özellikle Hitay Hanedanlığında şakayık çiçeği devlet çiçeği olarak kullanılmıştır ve bu yüzden Çin’de çok bilinip, yetiştirilmiştir (Yamanlar, 1995: 447).

Şekil.1. Hatai Motifi.

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul,1991.

Osmanlı Dönemi’nde çok yaygın kullanılan bu motif, İran aracılığıyla Orta Asya’dan Anadolu’ya ulaşmıştır (Birol ve Derman, 2015: 66). Kullanıldığı bölgeye göre de farklılık

göstermiştir, Anadolu Selçukluları Dönemi'nde sade ve basitken (Keskiner ve Akar, 1978: 18). Çin'de 15. yüzyılda iri ve süslü hatailer görülmektedir (Keskiner, 2002:3-4).

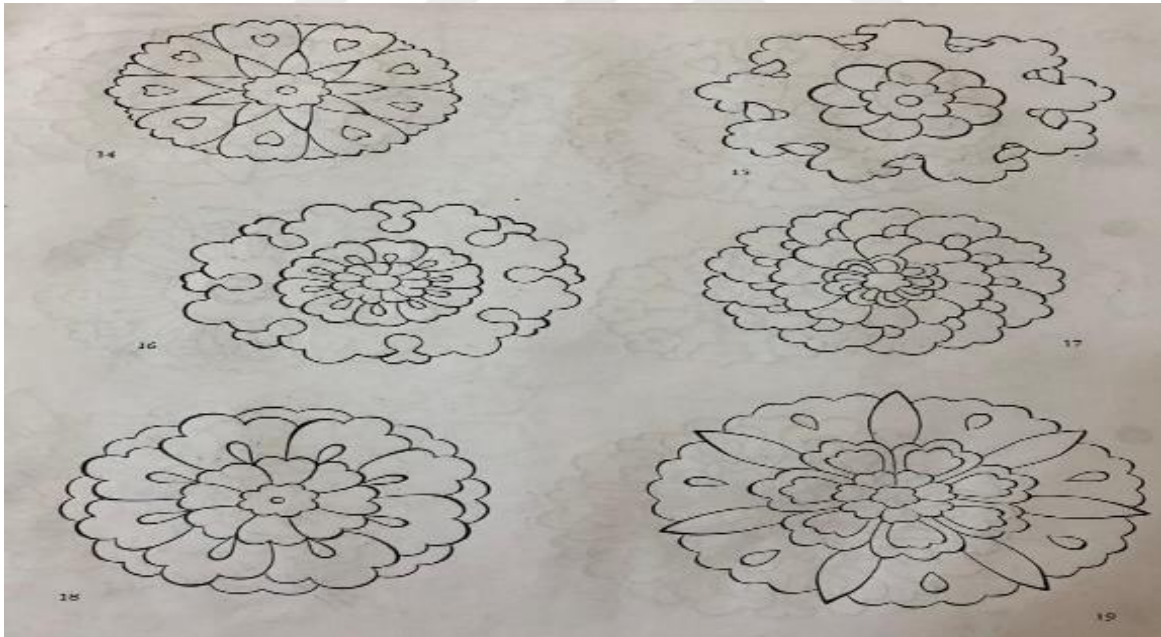
2.2.2. Peuç

Nebati kökenli olan Peuç motifi, herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün üsluplaştırılarak çizilmiş seklidir (Derman,1978:47, Keskiner, 4-3).

Bitkisel kökenli olan peuç motifi, herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün üsluplaştırılarak çizilmiş şeklindedir. Çiçekler yapraklarının sayısına göre isimlendirilirler (Aksoy, 2016: 16).

Tek yapraklı olanına yek berk, iki yapraklı olanına dü berk, üç yapraklı olanına se berk, dört yapraklı olanına cihar berk, beş yapraklı olanına peuç berk, altı yapraklı olanına ise şeş berk denilmektedir (Birol ve Derman, 2015:47).

Şekil.2. Peuç Motifi .

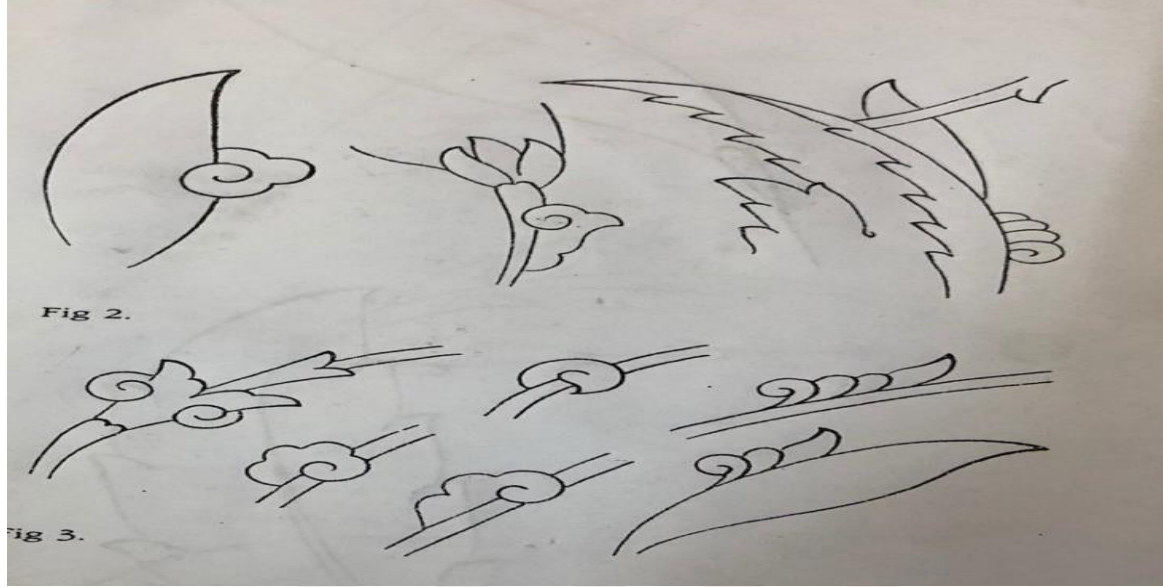
Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez..Motifler,İstanbul,1991.

2.2.3. Yaprak

Yaprak, hatai, peuç, gonca gibi motifleri meydana getiren ve desenin içerisinde önemli yeri olan temel bir motiftir. Tezyini sanatlarda kullanılan yaprak motifi, doğadaki görünüşünün üsluplaştırılmasıyla çeşitli şekillerde çizilmiştir (Birol ve Derman,1991:17).

Doğadaki görünüşü stilize eden yaprak motifi farklı isimlerle de anılmaktadır (Keskiner ve Akar, 1978: 11).

Şekil.3. Yapraklar.

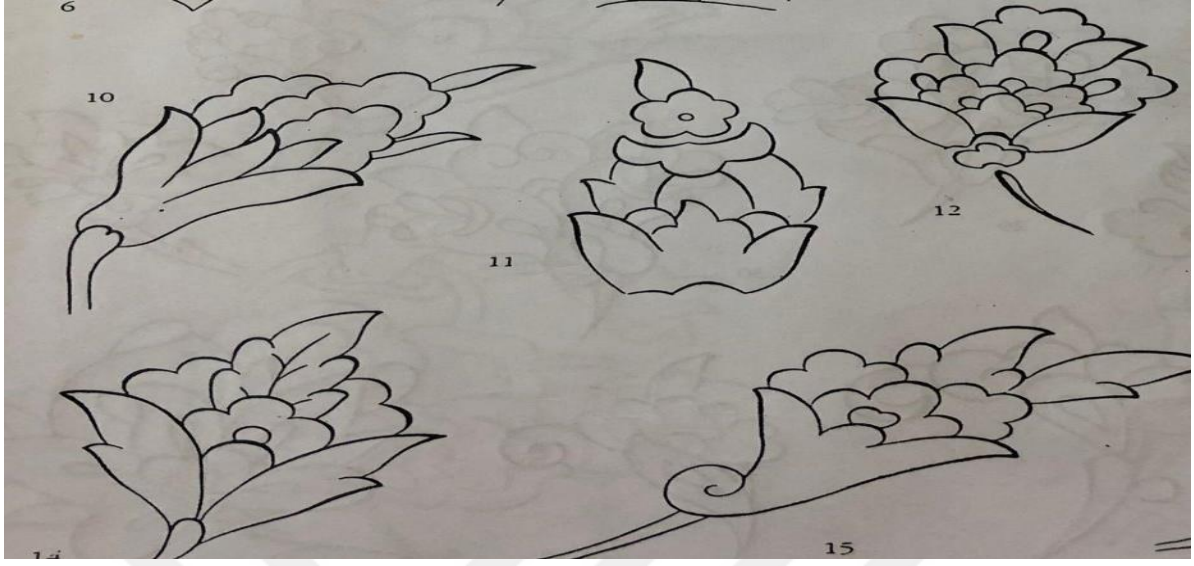

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez..Motifler,İstanbul,1991.

2.2.7.Gonca gül

Gonca gül motifi tam açılmamış gonca halindeki bir çiçeğin dikine kesitinin üslûplaştırılarak çizilmiş şeklidir. Gonca gülde taç ve çanak yapraklar bellidir. Tohum kısmı ya hiç görülmez ya da kısmen görülür (Birol ve Derman, 1995:101).

Şekil.4. Goncagül Motifi .

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul,1991.

2.2.5. Geçme (Zençerek)

Geçmelere eskiden zençerek denirdi. Çok fazla sayıda çeşidi vardır. Sevilerek her yerde süsleme elemanı olarak kullanılmıştır. Zincirleme halkaların kesintisiz devamı olarak oluşurlar. Her yüzyılda moda göre geliştirilip üsluplanmıştır. Kenarsuyu (bordür) ve yalın hallerde olmak üzere iki bölüme ayrılırlar (Akar ve Keskiner, 1978: 13).

Şekil. 5. Geçme (Zençerek) .

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul,1991.

2.2.6. Bulut

Çin Bulutu olarak da bilinen bulut motifinin çıkış yeri olarak Çin kabul edilmektedir (Özcan, 2002: 303-307) Türk sanatında ise Fatih Sultan Mehmet zamanında kullanılmaya başlanmış ve Sultan II. Beyazıt zamanında yaygınlaşmıştır (Doğanay, 1991:225-235).

Şekil.6. Bulut

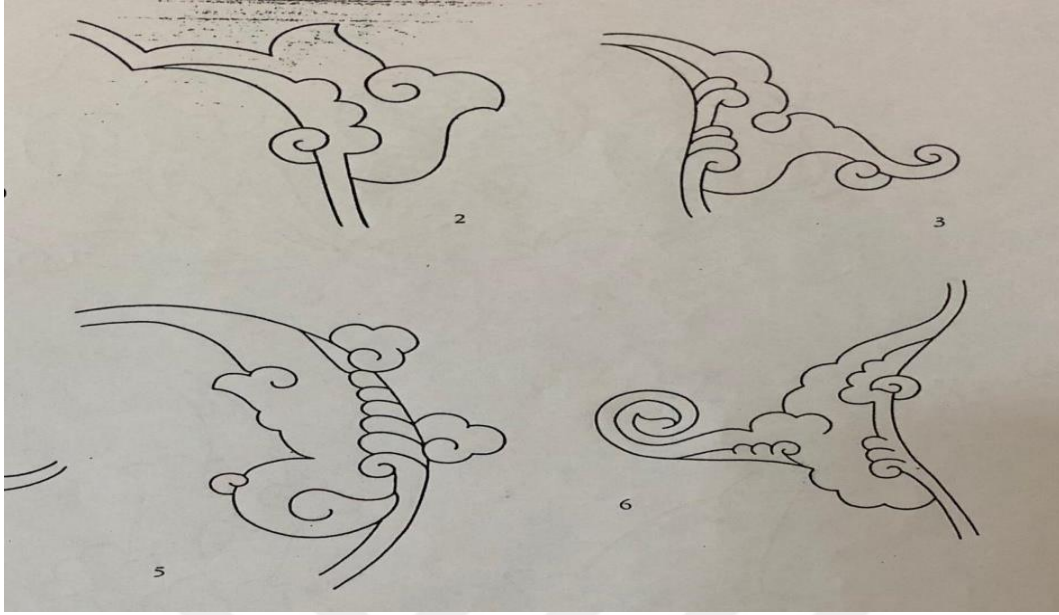
Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul, 1991.

2.2.7. Rumi

“Anadolu’ya ait, Anadolulu” anlamında kullanılan Rumi (Sami, 1989: s.676; Arseven, 1983:125), Orta Asya’da eski zamanlardan itibaren hayvanların üsluplaştırılması ile oluşturulan motiflerdir (Arseven, 1983.126).

Araştırmalara göre XI yüzyıldan itibaren kullanımı yaygınlaşan bu motifte hayvan formları stilize edilmiştir (Keskiner ve Akar, 1978: 19). Kompozisyon genel olarak sarmaşık dallarını andırırken Rumi motifinin tek kullanımlarında hayvan tasvirlerine özgü hareketlerdir (Aksu, 2002: 182-192).

Şekil. 7. Rumi

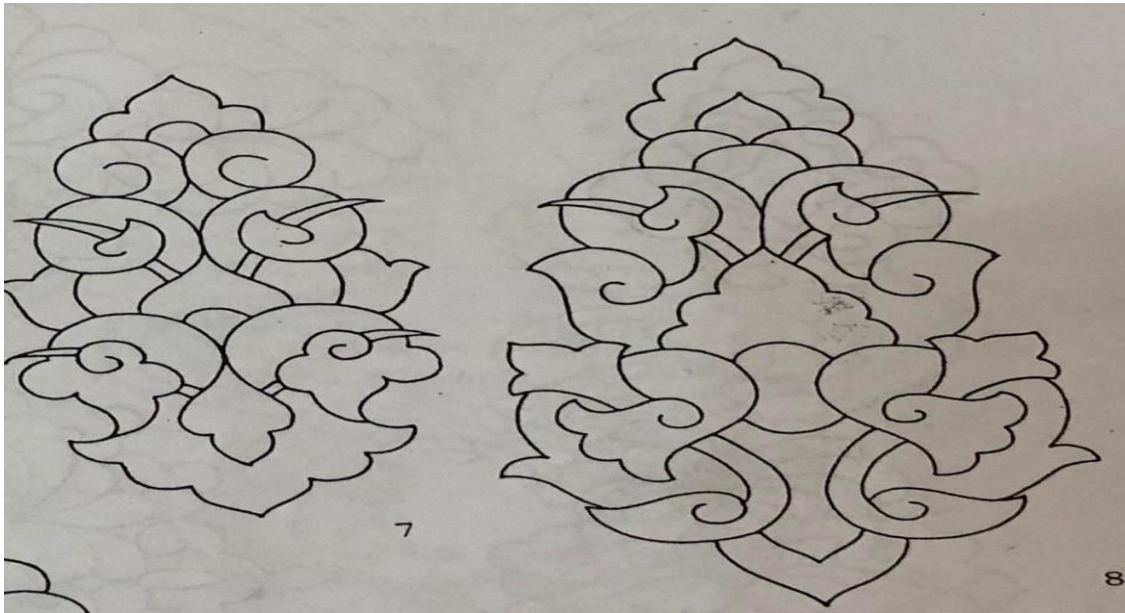

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul, 1991.

2.2.8. Münhani

“Eğri, kamburlu” anlamında olan münhaniler XI. ve XV. yüzyılları arasında oldukça yaygın olarak kullanılan bir motif türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Selçuklu döneminde kitap süslemelerinde kullanılırken Osmanlı döneminde Hizip Gülleri ve duraklarda kullanımı mevcuttur (Özkeçeci, 2014:118).

Şekil.8.Münhani.

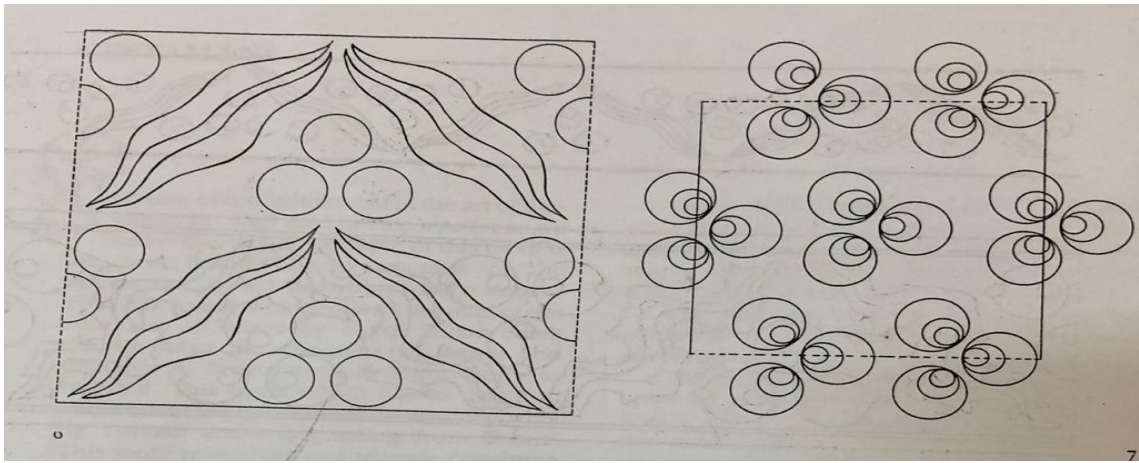
Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez. Motifler, İstanbul, 1991.

2.2.9. Çintemani

Osmanlı dönemi Türk sanatında benek nakışı pers postundaki lekelerden esinlenerek yapılmıştır (Aslanapa, 1953:33-34; Doğanay, 2004:193-218). Benek nakışı şekil olarak bir inciye benzemektedir ve bu yüzden bazı araştırmacılar tarafından Budizm'in kutsal incisi olarak kabul edilmiş ve çintemani denmiştir (Okuruma, 1998:s.5-7). Çin ve Japon sanatında Buda'nın simgesi kullanılırken Osmanlı sanatında bu benzetmeden uzaklaşarak geniş çapta kullanılmıştır (Özem ve Tanyeli, 1992:61).

Şekil. 9. Çintemani.

Kaynak:Birol ve Derman; Türk Tez.Motifler,İstanbul,1991.

2.2.10. Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler

Natüralist akımın öncüsü olarak kabul edilen çiçek motifleri (Demiriz, 1986: 382), 16. Yüzyılda müzehhip Karamemi tarafından ortaya çıkarılan bu üslupta (Çağman, 1988:4) doğadaki çiçekler özelliklerini, karakterlerini kaybetmeden çizilmişlerdir (Birol ve Derman, 2015:47).

Şekil. 10. Yarı Üsluplaştırılmış Çiçekler

Kaynak: Birol ve Derman; Türk Tez.Motifler,İstanbul,1991.

2.2.11. Natüralist Çiçekler

Tamamen doğal görünümüleriyle çizilen natüralist çiçekler ilk kez Osmanlı sanatında 17. yüzyıl sonunda gelişen batı etkisiyle gelişen barok ve rokoko tarzında görülür. 18. ve 19. yüzyıllarda benimsenen bu üsluba şüküfe tarzı da denilmektedir. Genellikle buketler halinde tek vazolu, vazosuz, rozetler, tek çiçek olarak çalışılmıştır (İ, Özkeçeci ve Ş.B,Özkeçeci, 2007:76).

Şekil. 11. Natüralist Çiçekler

Kaynak:Birol ve Derman; Türk Tez.Motifler,İstanbul,1991.

2.3.Kalem İşi Çeşitleri

Yaygın olarak kullanılan kalem işi tekniği sıva üstü, taş üstü, mermer üstü, ahşap üstü kalem işi teknikleri olarak dört yöntemle çalışılmaktadır.

2.3.1. Sıva Üstü Kalem İşi Tekniği

Uygulama olarak geniş bir yer bulmuştur. Çini işlemlerinde tamamlayıcı unsurdur. Duvarlar tavalar kubbelerde uygulanır. Kuru sıva üzerine kireç toprak üzerine bitkisel veya toz boylarla uygulanır. 16. yüzyılın başlarında sünî boylar kullanılmasıyla uygulanmaya başlanmıştır. Horasan veya çimento harçlı sıva üzerine, alçı sıva ve macun çekilerek düzgün zemin hazırlanır. Daha sonra sünî yağlıboylar ile kalem işi bezeme uygulanır (Arseven, 1978: 759). Kubbe içlerinde ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Kuru sıva üstüne kullanılan bu teknik fresk tekniğiyle karıştırılabilmektedir.

2.3.1.2. Taş Üstü Kalem İşi Tekniği

Taş üzerine veya rozetleri üzerine boyama ile yapılır (Nemlioğlu,1986:7). Sıva üstü tekniğine benzer özelliktedir (İrteş,1985: 426). Fakat daha uzun sürede yapılır. Daha uzun kalıcılığa sahiptir. Sıva üstü tekniğe nazaran daha itina ile yapılır. Genellikle tonoz mihrap gibi yerleri temizledikten sonra geometrik ve bitkisel motiflerle süslenir. Cami mihraplarında ve girişlerinde rozetler altın veya kırmızı renktedir (Öney,1992: 85).

2.3.1.3. Mermer Üstü Kalem İşi Tekniği

Bu teknikte desen herhangi bir ara eleman kullanılmadan direk mermer üzerine uygulanır (Nemlioğlu, 1986: 8) . Kullanılan tutkallı veya yağlı boyadır. Boyalar mermer ile birleştiğinde oldukça parlak bir görünüm alır. Mimari yapılarda taşta ziyade mermer kullanılmıştır. Çoğunlukla varak altın kullanılır. Minberlerde mihraplarda kitabelerde kullanılmıştır. Barok ve rokoko tekniği daha çok mermere işlenmiş, çeşmelerde ve sebillerde bu tarz çok kullanılmıştır(Demiriz,1982: 943).

2.3.1.4. Ahşap Üstü Kalem İşi Tekniği

Sıva üstü kalem işlerinden sonra en çok kullanılmış bir tekniktir. Kullanılan desenlerin inceliği ve çalışma yöntemi bakımından çok zor ve ustalık isteyen bir tekniktir (İrteş, 1985:425-426). Sıva üstü kalem işlerine göre daha uzun ömürlüdür. Bunun nedeni dış etkenlerden iyi korunan zeminlerde uygulanmış olmasıdır. Dört-beş asırlık çok eski örnekleri hemen hemen hiç restore edilmeden günümüze kadar gelmiştir (İrteş:1982:50).

Kullanılan desenlerin ince olmasından dolayı ustalık isteyen ve uzun süren bir yöntemdir. Konsol, kiriş, sütunlarda sütun başlığında kullanılmaya başlanmış olan bu teknik daha sonraları hünkâr mahfilleri ve tavanlar, dolap kapaklarında, pencere pervazlarında yer almıştır (İrteş,1990: 174).

2.3.1.4.1. Lake

Hintçe bir kelime olan lake laka veya gomalakta denir (Sâmi:1989, s.1234). Cilalı boya maddesi olarak kullanılan bir deyimdir. Bununla birlikte Çin ve Hindistan'da yetiştirilen ağaç sakızının kurutulmuş tozu ile hazırlanıp parlak bir tabaka olup hava ile temasında kararır ve sertleşir (Arseven:1994: 1215).

Sakız ağacı Akdeniz bölgesinin bitkisidir. Özellikle sakız adasında yetiştirilir. Gövdesi yaralanmak suretiyle kullanılır. Sakız, şeker, cila sanayi parfümeride kullanılır. Sakız ağacı hemen hemen bütün Akdeniz kıyılarında bilhassa Ege adalarında kendiliğinden yetişen ağaççık ve çalı formunda bir bitki türüdür (Oral, Han, ve Süer:2016: 20). Dolap kapaklarında sandık tava saat gibi ahşap eserler üzerinde kullanılmıştır (Aksoy,1994: 22)

Hazırlanan lak iki farklı biçimle uygulanır.

Akıtma tekniği ile: Rügâni cilt işleminin ekserisi akıtma yöntemi ile yapılmışlardır.

Rugânî: Deri üzerine sürülen çok parlak bir tür cilâ ve bu cilâyla parlatılmış deri(Arseven, 1983: 1714). Cilt, düz bir satıh üstüne konur. Rügani Kapakların üstüne kâfi miktarda lâk akıtılır (Bodur, 1985:2). Kalın yassı samur fırça ile yayılır. Pürüzsüz bir yüzey elde edilir.

Fırça ile lâklama yöntemi: Bir kap içerisine konulan lâk, fırça yardımı geniş yüzeylere sürülerek uygulanır. İnce bir tabaka halinde üçten on sekiz e kadar sürülür. Her tabaka kurudukça diğer tabaka sürülür. Hava ile temasında lak sertleşmede asıl halini nemli ortamda alır (Bodur, 1985: 7, Aksoy, 1994:23).

2.3.1.4.2. Edirne kari

Edirne de üretilen her tür süslemeli ahşap işlerine Edirne işi Edirnekari denir(Arseven, 1983: 503).

Edirnekâri bezeme, konak ve evlerin tavanlarında dolap kapaklarında, çekmecelerde, lambalıklarda, kavukluklarda duvar saati kutularında, sandıklarda kalemdân ve rahle gibi

eşyalarda uygulanmıştır (Arseven,1983: 503). Edirnekârî, bir boyama ve renk verme sanatıdır. Bu teknikte natüralist çiçek motifleriyle oluşturulmuş desenler, en ince ayrıntılarına kadar işlenmiştir (Ödekan,1997:502). Ayrıca ahşap üstüne motifler, alçı ile hafif kabartma tekniğinde rölyef olarak da çalışılmıştır. Bu kabartmalar altın varak ile kaplanmıştır (Üçer,1988: 102).

2.3.1.5. Bez Üstü Kalem İşi Tekniği

Ahşap tavan üzerine keten bezin gerilerek bir tual oluşturulup, üzerine yapılan süslemeye bez üstü kalem işi denir (İrteş, 1982: 50).

Ahşap üzerine yapılan süslemelerde zamanla çatlama ve dökülmeler olduğundan bu teknik daha kalıcıdır. Ahşap üzerine gerile bez bez üzerine bezir yağı sürülür. Yağ sıcak uygulanıp kurduktan sonra bez üstüne üstübeç ve tutkal karışımı sürülüp astar çekilir. Desen silkelenerek toprak boya ve altın ile boyanır. Saray, köşk ve kasırlarda, barok, ampir ve rokoko tarzındaki tavanlarda çok görülür (Üçer,1988: 102).

Ayrıca bu teknikte çuval tarzı dokumanın üzerine boyalı balmumu sürülerek de zemin hazırlanır. Buna denilmektedir ki kelimenin aslı muşamba mumlanmış manasındadır (Derman, 2004: 218).

2.3.1.6. Deri Üstü Kalem İşi Tekniği

Ahşap tavan üzerine yapılan bu teknikte deri bez tual üzerine gerilip pürüzüz bir zemin elde ettikten sonra zemin desenleyip boyanır (İrteş:1982: 50). Keçi ceylan gibi derilere yapılır. Mahfil tavanlarında kubbelerde kullanılan deri üstü kalem işi tekniği oldukça zahmetli ve maliyetli olduğundan örneklerine az sayıda rastlanır (Üçer:1988: 103).

2.3.1.7. Malakari Tekniği

Motiflerin kabartma olarak işlendiği malakari tekniği yaygın olarak kullanılmıştır (Ödekan:1997: 1156). Alçı ile genelde alçak yüzeylere kabartma olarak yapılan süsleme mala ya da onun gibi küçük bir alet ile yapıldığı için malakari tekniği denilmiştir. Mala işi olarak da bilinir. Kalem işi ile birlikte uygulanır. Günümüzde alçı kabartma olarak süsleme kartonpiyer olarak yapılmıştır(İrtes:1982: 50).

İç sıva üzerine çeşidine göre incelik gösteren alçı sıvanır. Sıvanan alçı kuruduktan sonra üzeri perdahlanır Desen üzerine silkelenip tekniğe özel bıçaklarla eğimli kesilen desenin zemini düşürülüp motifler ortaya çıkar (Ödekan,1997: 1156).

Zemini boyana bu teknik sade malakari olarak adlandırılır. Eğer motiflerin iç detayları çıkarılırsa müzeyyen malakari, motif kenarları zeminde oyulup motif detaylanırsa rölyef malakari denir (İrteş, 1985: 427). Kobalt mavi turkuaz kırmızı yeşil sık kullanılan renklerdir. Tavan ve kubbelerde kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İKİNCİ MECLİS BİNASININ TAVAN SÜSLEMELERİNİN ÜSLUP YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Üslûp: Bir devrin ya da bir sanatçının kişiliği, bir eserin teknik, renk, kompozisyon biçim ve anlatım bakımından özellikleri.

Bir toplumun ve çağın tüm sanat yapıtlarında ortak olan biçimlendirme, tasarım ilke ve anlayışları bütünü. Bir sanatçının kendine özgü biçimlendirme ve tasarım anlayışı. Bireysel nitelikteki sanat ürünü oluşturma tutumu (Sözen ve Tanyeli, 2011: 315).

Üslup; “belli bir duyuş, görüş ve birikime sahip olan sanatçının hayatı boyunca edindiği tecrübe ve tavırlarla seçtiği konuyu, biçim ve içeriğin belirlediği vasıta ve yöntemler kullanarak kendisine has bir biçimde ördüğü kelimelerle anlatmasından doğan bir edebî değer unsuru ve ölçüsüdür.” (Çoban, 2004: 10).

“Üslup incelemeleri, henüz kesin metotlara ulaşmış, ölçütleri yaygın olarak belirlenmiş değildir. Üslup çalışmalarının kesin bir disipline bağlanamamasının nedenlerinden biri de sanatın mahiyetine ait yorumların çokluğunda aranmalıdır” (Önal, 2008: 36).

3.1. TBMM’de Bulunan Odalar

1979 da Kültür bakanlığına devredilen bina ön kısmının Cumhuriyet Müzesi olarak düzenlenmesine karar verilmiştir. Günümüzde bir dönem müzesi olarak kullanılan II. Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında amaç bir dönemin tarihsel algıyı görsellerle desteklenmektir. Tavanlarındaki süslemelerinde biz üslup açısından inceleyerek dönemin kompozisyon desen ve renkleriyle ilgili bir fikir vermeye çalıştık.

3.1.1 Mustafa Kemal Atatürk Odası (1881-1938)

2008 de yapılan düzenlemeden sonra girişin sağında üç oda yer almaktadır. İlk oda Mustafa Kemal Atatürk Odası Atatürk ün müze koleksiyonunda yer alan kişisel eşyaları sergilenmektedir. Odanın tavanında herhangi bir süsleme yer almamaktadır.

3.1.2 M. İsmet İnönü Odası (1884-1973)

M.İsmet İnönü Odası girişin sağındaki ikinci odadır. İnönü Vakfı tarafından müzeye bağışlanan İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye ait eşyalar sergilenmektedir. Odanın tavanında herhangi bir süsleme yer almamaktadır.

3.1.3. M. Celal Bayar Odası (1883-1986)

M.Celal Bayar Odası İsmet İnönü Odası yanındaki odadır. Üçüncü Cumhurbaşkanımız Celal Bayar ailesi tarafından verilen kişisel eşyaları bu odada sergilenmektedir. Odanın tavanında herhangi bir süsleme yer almamaktadır.

3.1.4. II. TBMM Odası

II.TBMM Odası girişin solunda yer alır. Buradaki panolarda TBMM binasının tarihçesi binada gerçekleşen olaylar yer alır. Kırtasiye eşyaları, yoklama defteri Meclis görüşme tutanakları bu odada sergilenir. Tavanında süsleme yoktur.

3.1.5.Atatürk İlke ve Devrimleri Odası

Atatürk İlke ve Devrimleri Odası girişin solunda ikinci odadır. İlke ve devrimlerin panolarda anlatıldığı odadır. Büyük Nutuk Osmanlıca ve Türkçe baskısı Onuncu Yıl Nutkunun kayıtlı olduğu plak ve kullanılan mikrofon sergilenmektedir. Tavanında süsleme yer almamaktadır.

3.2.Atatürk Devrimleri Odası Tavan Süslemesi

Sıva üstü Kalem işi uygulama alanı olarak mimari eserlerimizin çoğunluğunda göre bileceğimiz bir teknik ile yapılmıştır. Yapılacak olan zemin kireç ile badana edilir ve yüzeye uygun desen kâğıt üzerine çizilerek iğne yardımı ile delinerek bir kalıp oluşturulur ve çini sanatımızda olduğu gibi odun kömürünün (zeminin koyuluğuna göre tebeşir tozu da kullanılabilir) iyice öğütülüp gözenekli bez bir kesenin içerisine konup hazırlanan kalıp üzerinde gezdirerek desen zemin üzerine aktarılır. Zemine aktarılan desen doldurma fırça yahut uzun fırça ile boyanır. Boyalar toprak boya olup zamk-ı arabi ve yumurta akı ile karıştırılarak boyanın tutuculuğu ve kalıcılığı artırılır(Arseven, 1983: 89). Boyama işleminden sonra yine ince uçlu uzun bir fırça yardımı ile içi boyanan desenlerin kenar çizgileri yani tahrir (kontur) işlemi yapılarak son bulur. Orta göbek kısım krem rengi zemin boyanıp üzerine rumi motifleriyle süslenmiştir. Kenar kontürleri yaldızlıdır. Göbek

kısımının kenarı iki sıra yıldız ile bordürlüdür. Kızıl kahve üzerine geometrik geçme yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-1).

Fotoğraf 1-Atatürk Devrimleri Odası Tavan Bezemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta kısmının etrafı altı tane kare, altı tanede dikdörtgen çıtalar ile kartuş oluşturulmuştur.

Dikdörtgen formlar yine yeşil zemin üzerine krem Rumiler ile süslenip mavi kahve cetvel çekilmiştir (Bkz. Fotoğraf-2).

Fotoğraf -2 Atatürk Devrimler Odası Tavan Bezemesi Geometrik Kompozisyonlar

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kare kartuş süslemeler ise yıldız şeklindeki geometrik şekil ise yeşil ve kırmızı boyanıp yıldız ile tahrirlenmiştir. Lacivert, kızıl kahve ile boyanmıştır. Üç sıra yıldız ile kabartma cetvel yapılmıştır(Bkz. Fotoğraf-3).

Fotoğraf -3 Tavan süsleme ayrıntı,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan ayrıntısında kullanılan ahşap çıtalar yıldızla boyanmıştır. Karo kartuş, mavi ve türkuaz mavi ile boyanmıştır. Kenar köşeleri rumi tepelik kullanılmıştır. Dendanlı i

şemse içinde tavan orta süslemesi vardır. Kenar bordürlerinin zemini krem rengi ile boyanıp, yeşil renkli dandanlı formlarla bordür yapılmıştır. Yeşil formların kenarı yıldız ile tahrirlenmiştir. Dikdörtgen kartuşun her iki yanında yıldız boyalıdır. Rumiler kızıl kahve ile ayrıntılanmıştır(Bkz. Fotoğraf-4).

Fotoğraf -4 Tavan süsleme ayrıntı,2018

Kaynak: a. şenlik,2018.

3.3. Başbakanlık Çalışma Odası Tavan Süslemeleri

Fotoğraf- 5 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi sıva üstü süsleme tekniği yapılmıştır. Kenar pervazlarda kabartma alçı yapılmıştır. Değişik büyüklükte kare formlar kullanılmıştır. Tavanın dört etrafı bu şekilde işlenmiştir (Bkz. Fotoğraf-6).

Fotoğraf -6 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Pervaz İki kenarı koyu kızıl kahve ile cetvel çekilmiş alt zemini açık pembe ile boyanmıştır. Bakır rengi kabartma kare formlar acık yıldız boya ile dörtlü sıralı kareler boyanmıştır. Dörtlü karelerin ortasındaki daha büyük kareler kirli sarı zemin ile boyanıp üzeri kırmızı, açık mavi geometrik motiflerle desenlemiştir (Bkz.fotoğraf-7).

Kabartmalı pervaz kenarına yıldız cetvel çekilip iki tarafındaki cetveller açık mavi ile boyanmıştır. Açık mavi bordürün önüne yine kabartma alçıdan bordür yapıp açık kahverengi zemin ile boyanıp, üzerinde rumi tepelik ve motiflerle kesme metoduyla bordür süslemesi yapılmıştır. Bordür kenarı yıldız cetvel çekilip krem rengi, kızıl kahve, pembe, yıldız yeşil boya ile kenar bordür tamamlanmıştır. Geniş bordürde yağ yeşili zemin üzerine Y şekilli geçme yapılmıştır.

Fotoğraf-7 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Krem rengi ve gri kullanılan Y motifin üzeri kahverengi ile negatif motiflerle bezenmiştir (Bkz. Fotoğraf-8). Tekrar kabartma yıldız, pembe, krem, geniş kabartma alçı üzeri yıldız boyanmıştır. Yine kabartmalı alçı üzerine kahverengi ile boyanıp geometrik çizgiler üzerine motiflerle süslenmiştir. Tavanın küçük bir köşesinde süsleme düşmüştür. Ahşap zemin görülmektedir.

Fotoğraf -8 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf- 9 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi kenar bordür ayrıntı, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

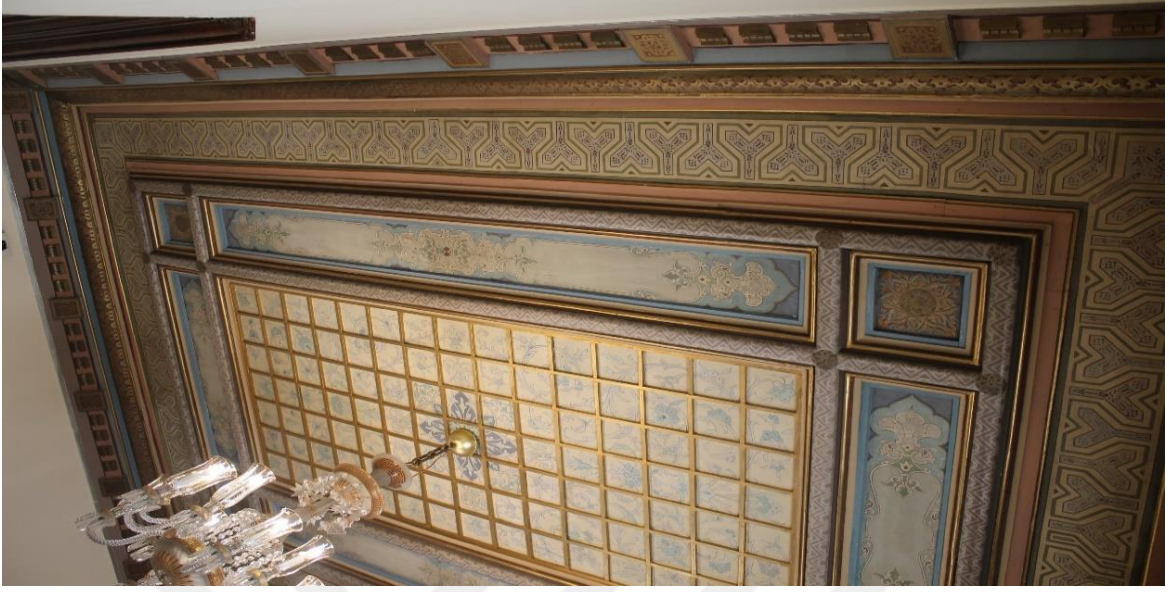
Köşe kenarlara kare, kenar ortalarında dikdörtgen şekiller içine süsleme yapılmıştır. Karelerin içleri yine yıldız kabartma kahverengi cetvel krem ve açık mavi ile boyanmıştır. Açık mavi ile boyana kareler yıldız boya ile desenlemiştir (Bkz. Fotoğraf-10).

Fotoğraf -10 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf 11 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı, 2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kare köşelerin orta kısmında dikdörtgen şeklinde bordür içine koyu ve açık mavi ile boyama yapılmış beyaz ile geometrik kapama yapıp Rumilerle ayrıntı verilmiştir. Rumiler beyaz ile boyanıp kahverengi ile hurdelenmiştir (ayrıntı verilmiştir) (Bkz. Fotoğraf-12).

Dikdörtgen kenarın karşılıklı kenarları simetri motiflerle bezenmiştir. Orta kısımdaki Rumiler yeşil ile ayrıntılanmıştır.

Fotoğraf 12 Başbakanlık çalışma odası tavan süslemesi köşe bordür ayrıntı

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavanın göbek kısmı dikdörtgen formdadır. Kısa kenar yedi uzun kenar ise on dört eşit karelere bölünmüştür. Kareler yıldız ile boyanmıştır(Bkz. Fotoğraf-12).

Fotoğraf 13 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Yıldız çıtaların alt zemini tavanın ortasını kaplayacak şekilde krem rengi ile boyanmıştır. Hatai motifi, gonca, penç motiflerini düz ve hançer yapraklarıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Desen böylece ulama şeklinde devam eder. Altın yıldız kullanılmadan desenler mavinin üç tonuyla boyanmıştır (Bkz. Fotoğraf-14-15).

Fotoğraf -14 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf -15 Başbakanlık çalışma odası tavan göbek süslemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

3.4. Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavan Süslemeleri

Meclis kapandıktan sonra binadaki eşyalar ve aksesuarlar başka yerlere taşınmıştır. Cumhurbaşkanlığı kabul Salonundaki bazı eşyalar 2008 yılında yapılan araştırmalarda, İstanbul Dolmabahçe Sarayında tespit edilmiştir (Ortaakarsu, Aytaç ve Yılmaz, 2014: 45).

Fotoğraf-16 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı.2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan pervazı kabartma yıldız ile boyanmıştır. Yıldız kabartmadan sonra mor renk ile kenar çekilmiştir. Küçük kabartma karelere bölünen ikinci bordür yıldız ve sarı renktedir. Oyulan zemin ise bordodur(Bkz. Fotoğraf-17)

Fotoğraf-17, Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı kenar bordürü,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Bordo bordür sarı yıldız açık mavi yıldız boyalarla cetvel çekilmiştir. Kalın bordür koyu mavi kırmızı ve yıldız ile dikdörtgen ve beşgen geometrik şekillerle süslenmiştir. Bordürün her iki tarafında süsleme simetri devam etmiştir. Ortada oluşan kare form ise mavi zemin boyanıp yıldızla sekizgen şekil çizilmiştir. Kalın bordür yine oymalı bir şekilde bitirilmiştir (Bkz, Fotoğraf-17).

Açık mavi bir bordürden sonra zemin yeşil bir zemin boyana bordür tamamen geometrik bir geçme yapılmıştır. Bu geçme yıldız ile S şekli geçme yapılp yıldız ile boyanmıştır. Orta kısım kırmızı ile çizilmiştir (Bkz. Fotoğraf-18).

Fotoğraf-18, Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı.2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan üç dikdörtgen kasete bölünmüştür. Her iki başta dikdörtgen kaset simetri olup ortada kalan bölüm tektir. Bu süslemede geometrik geçmenin ortası, yani tavanın ikiye bölünen kısmında kare şeklinde form içine kırmızı sekizgen kırmızı yıldız kartuş yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-18).

Fotoğraf-19 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu orta öbek süsleme, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Köşeler dönme kısımları bu form ile tamamlanmıştır. Toplam altı adettir. Orta kısım süslemeye geçilmeden yine iki kademeli kabartma kenar yapılmıştır. Yıldız ile başlayıp açık pembe yıldız kenar ile bitmiştir (Bkz. Fotoğraf-19).

Fotoğraf-20 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta köşe süsleme, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta kenar süslemesi tamamen geometrik süsleme yapılmıştır. Kenar ortadan bölünerek sağlı sollu simetri desen ile süslenmiştir. İki taraflı pembe cetvel çekilip ortası yaldız ile çizilmiştir (Bkz. Fotoğraf-.20).

Fotoğraf-21 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta göbek süsleme,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Üçgen ve baklava dilimi yıldız boyalı çitalarla ortada altı kollu yıldız oluşturulmuştur. Krem ve kırmızı baklava dilimi iki kenarı lacivert ile boyanmıştır. Yıldız ile iç çizgi çekilmiştir (Bkz. Fotoğraf-21).

Diğer iki kenar kırmızı ile boyanmıştır. Ortadaki altı kollu yıldız petrol yeşili boyanıp içteki altıgen sarı yıldız ile çizilmiştir. Enine beş tane altıgen çizilmiştir. İki kenarda yarım beşgen yapılmıştır. Alta doğru iki altıgen sonra bir tam bir yarım beşgen yapılmış, onun altında bir tam bir yarım en alt tada yarım beşgen ile bitirilmiştir. Diğer köşede de aynı şekilde simetri oluşturularak kademeli daralma ile orta kısım genişleyerek üç basamaklı bir form elde edilmiştir (Bkz.Fotoğraf-22).

Fotoğraf-22 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Orta göbek süsleme, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Çitalarla oluşturulan bu altıgenler kenarlarda olduğu gibi petrol yeşili, lacivert, kırmızı ve yıldız ile boyanmıştır. Orta köşeye ve kenarlara denk gelen kısımlarda altıgenin kolları yıldız ile boyanıp çita kullanılmamıştır (Bkz.Fotoğraf-22).

Fotoğraf-23 Cumhurbaşkanlığı Kabul Salonu Tavanı Orta Göbek Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta köşeye kabartma yapıp ilk kenar açık pembe ile, sonra kabartma kenar yıldız ile sonraki oyuntusu kabartma kenar ise turkuaz ile boyanmıştır. Dört köşe bu şekilde süslenecek büyük bir baklava dilimi oluşturulup tam orta göbek kırmızı ile düz boyama yapılmıştır. Tavan orta kısım lambalık yeri ise altıgen kabartma alçı malakari daha öncede açıkladığımız gibi günümüz adı ile kartonpiyer süsleme ile yıldız boya ve turkuaz ile boyanıp, tam ortada lacivert zemin üzerine sarı yıldız ile altı kollu yıldız ile süsleme tamamlanmıştır (Bkz. fotoğraf-23).

3.5.Cumhurbaşkanlığı Odası Tavan Süslemeleri

Fotoğraf-24 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı süslemesi,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-25 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Köşe Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Cumhurbaşkanlığı Odası tavanın kenar pervazı gümüş renkli ince kabartma alçı ile başlar. Açık pembe üzerine yıldız bordo ve turkuaz ile sade rumi motifleriyle süslenmiştir. Alt köşesi açık mavi zemin boyalıdır. Üzerine rumi tepelik yıldız renklidir (Bkz. Fotoğraf-25).

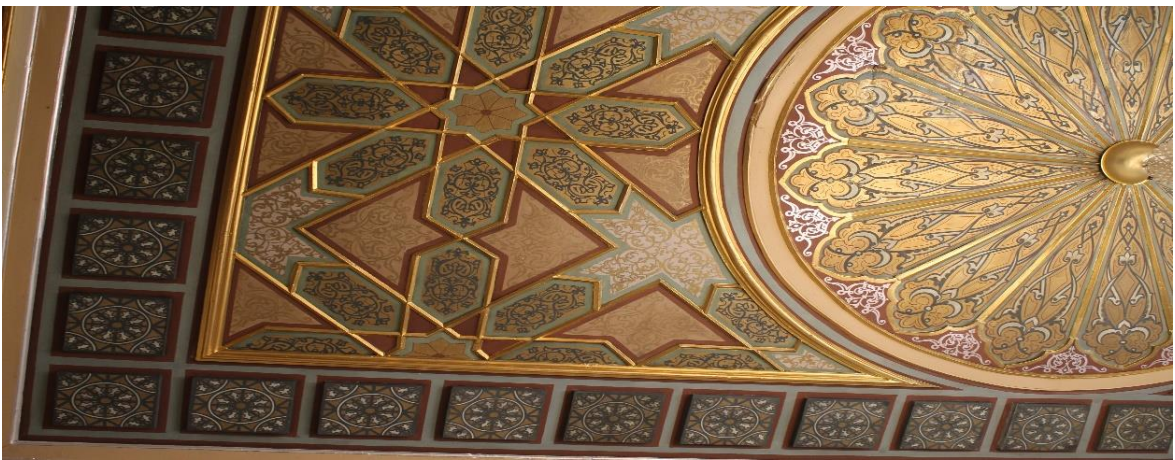
Fotoğraf-26 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Bordür Süslemesi, 2018.

Kaynak: a. Şenlik,2018.

Geometrik tarzda ayrıntılanmıştır. Krem rengi ve bordo geniş bir banttandır sonra kirlili sarı üzerine kırmızı lale motifini andırđan geometrik çiçekler ve ortasında da kırmızı sekiz kollu yıldız yer alır. Aralarda basit karşılıklı formlar yer alır, bu Şekilde tavan her tarafı sũslenmiŐtir. Kenar bordũrleri yine bordo ve krem olup bunu takip eden alçı kabartma yaldız, krem renktedir. İnce gũmũŐ kabartma arsı aÇık krem ile boyanmıştır (Bkz. Fotoğraf-26).

Fotoğraf-27 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı KŕŐe Yıldız sũslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavanın kenar köşesinde tavanın bütün kenarı kaplayan kabartma karo kartuş dizilmiştir. Karoların köşelerinde çeyrek daireler çizilmiş ortada tam daire vardır. Ortadaki yuvarlak kasnak kalın gri çizgilerle sekize bölünmüş ortadaki pafta beyaz renkli tahriri koyu gridir. Karo zemini kirli sarıdır. Köşe kartuşlara dairenin dörtte biri çizilmiştir. Bu kartuşlar uzun kenarlarda on yedi, kısa kenarda dokuz tanedir. Kartuş kenarı bordo ile kenar çizilip boyanmıştır. Zemin ise gridir (Bkz. Fotoğraf-27).

Fotoğraf-28 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Geçme Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kare paftaların kenarı bordo cetvel çekildikten sonra tavan dört köşesi üç aşamalı kabartma yıldız ile çevrelenmiştir. Kenar köşe üçgen formdadır. Sekiz kollu yıldız süsleme formlar ile süslemeye devam edilmiştir. Bu yıldız yine kabartma yıldız ile yapılmıştır. Köşelerde bir yarım ortada bütün olarak kullanılmıştır. Yarım köşe yıldızlarda altıgen yarım form içi yıldız ile zemin yapılıp, üzeri koyu mavi ile oldukça detaylı rumi motiflerle süslenmiştir (Bkz.Fotoğraf-28).

Kenarı yine yeşil ile boyanıp yıldız kabartmalıdır. Yanına yarım sekiz kollu yıldız yapılmış içi yıldız ve bordo renktedir. Kısa yıldız uzun kollu yıldız ile tamamlanmış içini bordo ile boyanmıştır. Yarım yıldızın diğer tarafında dikdörtgen form ile tamamlanmıştır. Üçgen formun içine yarım dikdörtgeni tamamlayan üçgen formda vardır. Bu form zemin açık kahve ile boyanıp hurdeleri Rumiler çizilip yıldız ile boyanmıştır. Ortadaki iki yıldızın

birleştigi formlar yeşil zemin üzerine beyaz boyanıp yine Rumilerle süslenip yıldız boyanmıştır (Bkz.Fotoğraf-29).

Fotoğraf-29 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar Köşe Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Ortadaki sekiz kollu yıldız kısa kolları bordo ile boyanmıştır. Uzun kollar yeşil renkte olup, üzeri koyu mavi Rumiler çizilmiştir. Ortadaki yıldızın bir kenarı iki üçgen form, içe bakan kenar ise yuvarlak kenar ile bitirilmiştir. Üçgenler açık kahve zeminli üzeri yıldız Rumilerden oluşur (Bkz. Fotoğraf-30).

Fotoğraf-30 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Kenar süslemesi, 2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Diğer yuvarlak kenarlı üçgen kabartma kartuş aynı şekilde boyanmıştır. Yuvarlak kenarlı üçgen iki yanında da su yeşili kenarlı beyaz zeminli yarım iki yıldız bulunur. Beyaz zemin üzerindeki süsleme iç içe dalları olan rumi motiflerle yıldız boyanmıştır (Bkz. Fotoğraf-30).

Bu süslemelerin iç kenara gelen bölüm geniş daire bir kabartma ile sınırlandırılmıştır. Yuvarlak kabarma ince ve kalın bordür ve açık mavi ile boyanmıştır.

Fotoğraf-31 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Göbek süslemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta göbekte on altı kollu kabarma süsleme yapılmıştır. Bu formun kolları kabartma ile yapılmış formun üst kısmından daha da yüksekçedir. Üst kısım iki kademe halinde genişleyerek kapanmıştır. Zemininde çoğunlukla yıldız kullanılmıştır. Geniş üst taraf karşılıklı iki ay şeklinde açık yeşil süsleme yapılmıştır. Aşağıya doğru iri bir rumi çizilip içi koyu yeşil ile hurdelenmiştir. Büyük ruminin içinden aşağıya doru küçük bir rumi yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-31).

Üst geniş kısımların boşlukları bordu zemin üzerine Rumiler simetri kullanılıp beyaz boyalıdır (Bkz. Fotoğraf-31: 32).

Fotoğraf-32 Cumhurbaşkanlığı Odası Tavanı Orta Göbek süslemesi,2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

3.6. Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri

Cumhurbaşkanlığı odasının yanında yer alan oda da 1924/ 1960 yıllarında yedi meclis başkanı görev yapmıştır (Ortaakarsu ve Aytaç 2014: 47).

Fotoğraf-33 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

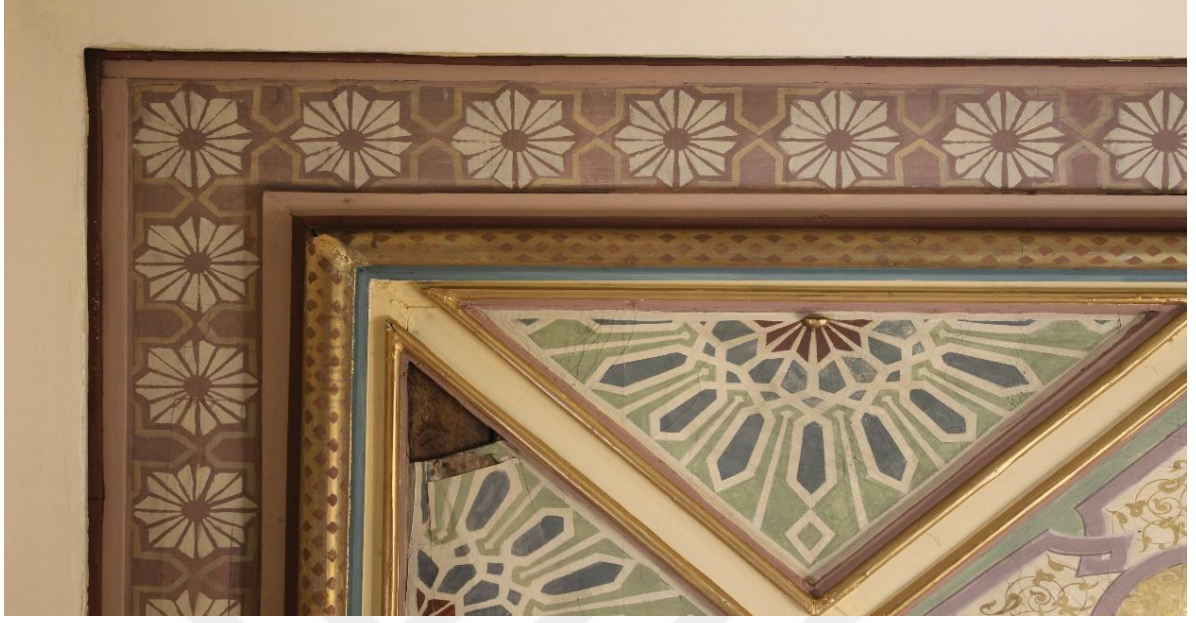
Fotoğraf-34 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Meclis Başkanlığı Odası tavanı pervazı kahverengi ve açık kahve renkli kabartma kenar yapılmıştır. Köşe kenarlarda açık kahverengi üzerine geometrik geçmeler yapılmıştır. Penç şeklinde olan bu süsleme beyaz renkli ara geçmeler, yıldız renklidir. Bunu takip eden açık sütlü kahve çita koyu kahverengi bordür ile kullanılmıştır. Kalın yıldız bordür kabartma olarak yapılmış geometrik geçmeler koyu renklidir (Bkz. Fotoğraf-34).

Fotoğraf-35 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Bordür Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-36 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.

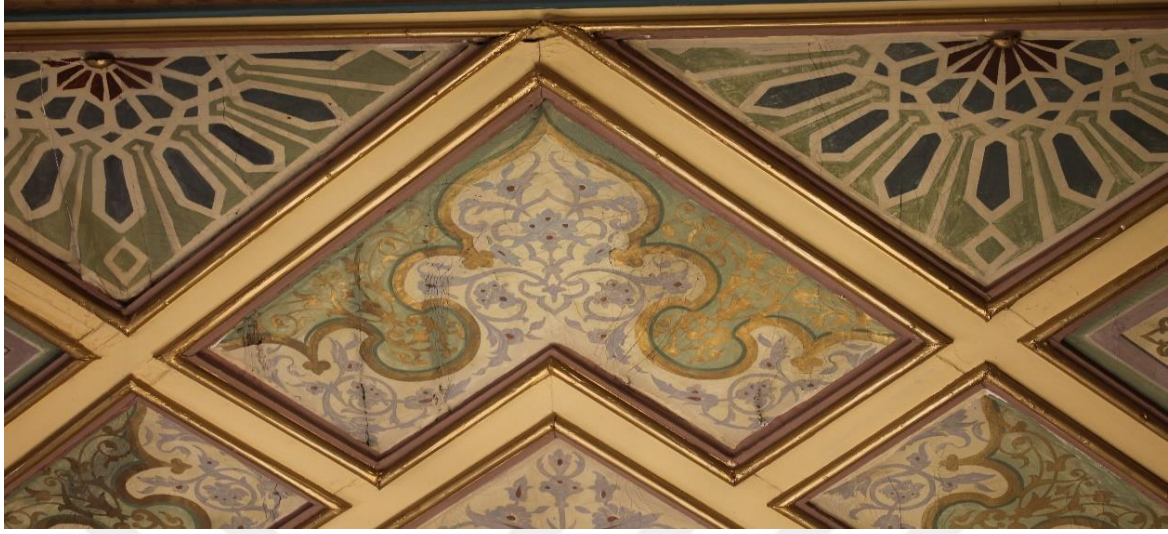
Kaynak: A. Şenlik,2018.

Geometrik zençerek kenarı kabarma mavi cetvel yapılmıştır. Tavanın tamamı kare ve üçgen şeklinde kabartma kartuş ile süslenmiştir (Bkz. Fotoğraf-34).

Köşe üçgenlerde kabartma kenar yıldızla boyanmış krem rengi bordür ikinci kenar yıldız ile kapanmıştır. Üçgenin içi geometrik yıldız geçmelerle krem rengi açık yeşil ve petrol yeşili ile boyanmıştır. Ortadaki geometrik geçme koyu renktedir. Bu üçgen kartuş lar enine iki, boyuna dört tanedir (Bkz. Fotoğraf-35).

Fotoğraf-37 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Girintili üçgen kartuş açık kahve yıldız bordür ile boyanmıştır. Beyaz zemin üzerine açık mor ile bitkisel çiçekler süslenmiştir. Bol miktarda penç kullanılıp basit yaprak ve hançer yapraklarıyla dendanlı pafta desenlenmiştir. Yıldız ve nane yeşili kartuşun iç kısımları açık yeşil ile zemin boyanıp yıldız ile Rumi çizilmiştir (Bkz. Fotoğraf-36).

Fotoğraf-38 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kare kasetlerin içindeki yuvarlak pafta koyu krem rengi ile boyanıp, üstüne yıldız ile süsleme yapılmıştır. Dairenin kenarı mor ile kenar çekilmiştir. Köşeler dallar üzerine

sarılmı rumiler yapıp kenar bordürü mor ile geometrik geçmeler ile süslenmiştir. Yıldız ve krem kenarlar ile ayırt edilmiştir (Bkz. Fotoğraf-38).

Fotoğraf-39 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Ayrıntı Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-40 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta kare kartuş dört kenarında dendanlı karelerle süslenmiştir. Bu kenarlar beyaz zemin üzerine bitkisel motifler basit ve tırnaklı yapraklarla mor ile süslenmiştir. Kenar zemin açık yeşil ile boyanıp üstüne yıldız rumiler yapılmıştır. Krem zemin yeşilden yıldız kapama ile dendanlanmıştır (Bkz. Fotoğraf-39).

Fotoğraf-41 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Orta Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Ortadaki kare kaset kenarları ile uyumlu olarak beyaz zeminli ve üzeri aynı bitkisel motiflerle mor renkli yapılmıştır. Yarım ve tam hançer yapraklarının kullanıldığı göbekte lale motifinde yer verilmiştir. Lamba kenarı çimen yeşili ile paftalama yapıлып yıldız ile kuzulanmıştır (Bkz. Fotoğraf-40).

3.7.Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri

Fotoğraf-42 Meclis Başkanlığı Odası Tavan Süslemeleri,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-43 Meclis Başkanı Odası Tavan Bordür Geçme Süslemeleri, 2018.

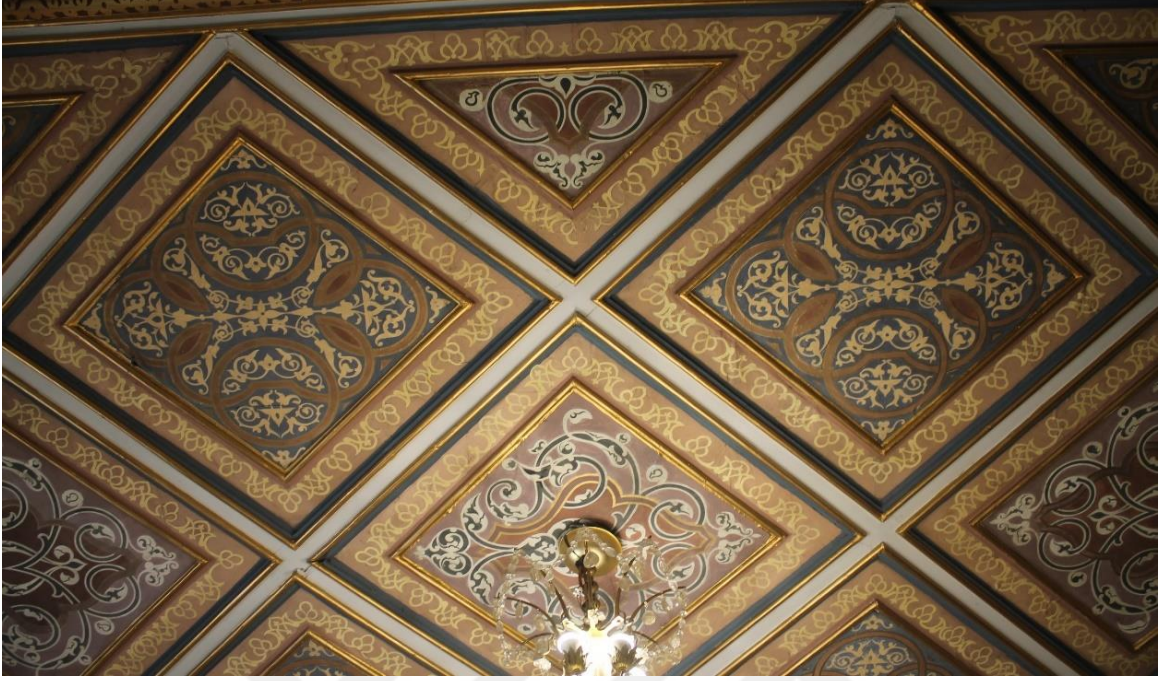

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Meclis Başkanı Odası tavan pervaz lila ve kızıl kahve ile iki sıra kabartma alçı ile yapılmıştır. İnce bir sıra yıldız kenardan sonra geniş bordür yapılmıştır. Bordür kalım krem renkli rumi zencerek ile süslenmiştir. Ruminin iç zemini mavi, dış zemin ise bordo boyanmıştır. Rumi geçmelerin kenar köşeleri rumi ile devam ettirilmeyip kare köşeler ile tamamlanmıştır. Kare kartuş bordo zeminli üzeri yıldız ile süslenmiştir (Bkz. Fotoğraf-43).

İkinci zencerek açık kahve ve yıldız kabartma ile başlayıp, orta kenar bordo zemin yapılmış, üzerine kalın Rumiler ve kalın dallı geometrik desenlidir. Bu kenar ince yıldız kabartma yapıp içini leylak renk ile boyanmıştır. Yıldız kabartma ve mavi renkli düz bordürden sonra yine süslemeli kenar yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-43).

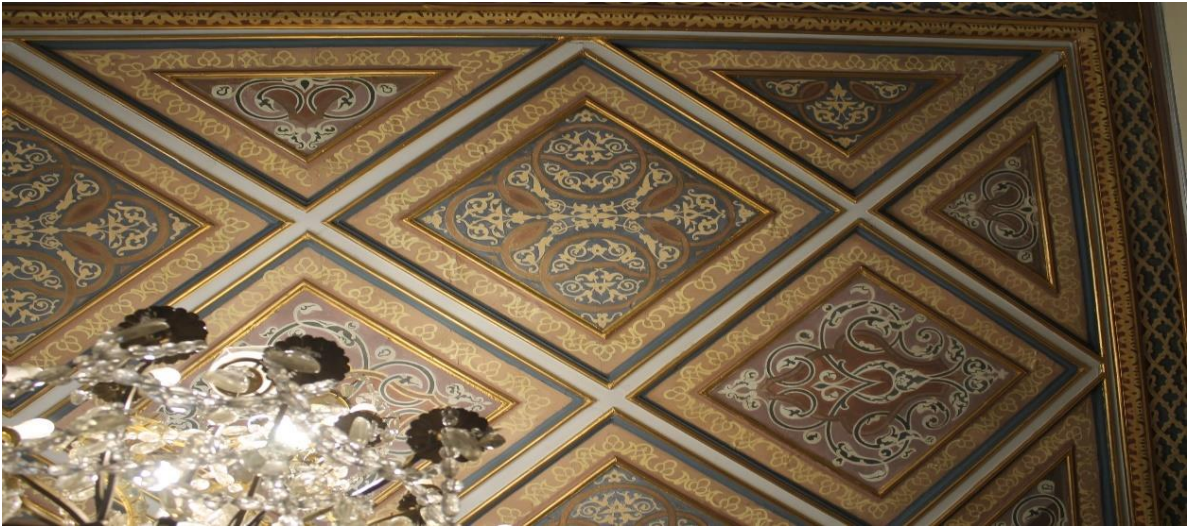
Fotoğraf-44 Meclis Başkanı Odası Tavan Süslemeleri.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

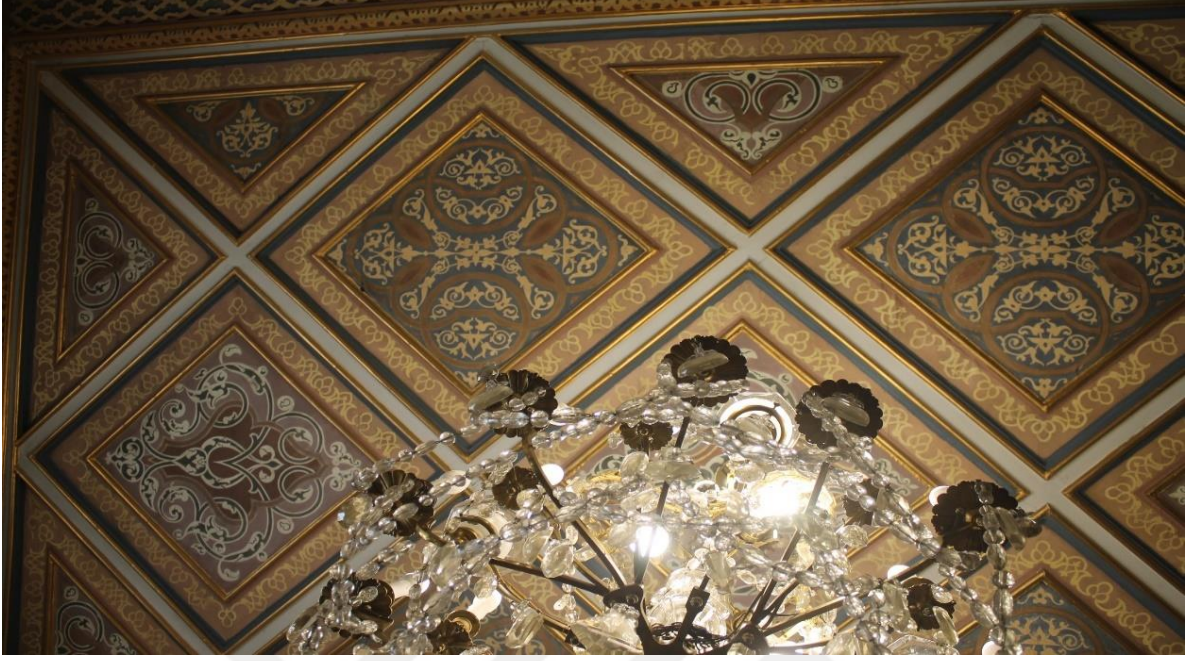
Bu tavanda Meclis Başkanlık Odası gibi üçgen ve kare kasetlerden oluşmuştur. Uzun kenarda üç tane, kısa kenarda iki tane üçgen vardır. Yedi tane kare kaset kenarlardan başlayıp ortada birleşmiştir (Bkz. Fotoğraf-44).

Fotoğraf-45 Meclis Başkanı Odası Tavan Geçme Süslemeleri, 2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-46 Meclis Başkanı Odası Tavan Köşe Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kısa kenarlardaki üçgenler yıldız ve lacivert kabartma ile çevrelenmiştir. Kirli sarı zemin ile boyanıp, üzerine açık sarı ile geometrik kalın çizgilerle süslenmiştir. Açık kahverengi ince bir çizgiden sonra üçgen iç kısmına küçük bir üçgen daha yapılmıştır. Orta kısım krem rengi form ile başlayıp spiral şeklinde dallar uçuna Rumi çizilmiştir. Üstte birleşen Rumiler daha detaylıdır, gri renk ile içi boyanmıştır (Bkz. Fotoğraf-46).

Uzun kenardaki üçgenler diğer kenardaki üçgenler gibi sarı ve yıldız kabartma ile çevrelenmiştir. Kenardan sonra aynı bordür kullanılmıştır. Bordür açık kahve renkli üzeri açık sarı süslemelidir. İç kısımdaki küçük üçgen lacivert zeminli, daire şeklinde form içine krem rengi kanatlı Rumi ile süslenmiştir. İki kenarında yarım daire yapıp birer tane krem rengi rumi çizilmiştir (Bkz. Fotoğraf-46).

Ortadaki kare kasetlerde iki çeşit desen tasarlanmıştır. Kartuşun etrafı üçgenlerle uyumlu olarak lacivert ve yıldız kenarlar yapıp, kirli sarı bordür üstüne açık sarı desenle süslenmiştir. Krem rengi bordür düz boyanmıştır. İç kısımda küçük kare yine yıldız kabartma ile bir kenar yapılmıştır. Açık kahverengi zemin üzerine kıvrık dallar üzerine kanatlı ve hurdeli Rumiler çizilip krem ve gri renk ile detaylanmıştır (Bkz. fotoğraf-47).

Diğer kare kasette kenar bordürü yıldız ve lacivert kabartmadır. Açık kahverengi üzerine yapılan süsleme bütün formlarda aynıdır. İnce yıldız ile içine yapılan küçük boyutlu kare, lacivert zemin üzerine yarım ve tam daire desenler çizilip içine krem rengi rumi motifleri boyanmıştır (Bkz. Fotoğraf-47).

Fotoğraf-47 Meclis Başkanı Odası Tavan Kenar Köşe Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

3.8.İdari Amirleri Odası Tavan Süslemesi

Fotoğraf-48 İdari Amirleri Odası Tavan Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-49 İdari Amirleri Odası Tavan Bordür ve Geeme Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan süslemesi, yaldız boyalı kabartma ile pervaz yapılmıştır. Geniş bordür gri renkli boyanmış üzerinde süsleme yoktur. Ardından zencerek kenar vardır. Geniş bordür zemin boyalı, üzerindeki süsleme oldukça geniş bir Şekilde gümüş yaldız ile rumiler vardır.

Fakat Rumiler çok geniş yapıldığı için daha çok geometrik motif görüntüsündedir (Bkz. Fotoğraf-49).

Fotoğraf-50 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Geçme Süslemeleri,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Geometrik geçmeden sonra kıvılcık kahve ile düz bir geçme sonra yıldız kabartma kenar yapılmıştır. İnce kahve, yıldız cetvelden sonra geniş, krem renkli bordür yapılmıştır. Krem rengi bordür koyu gri ve ince yıldız ile kenar çizgiler çekilmiştir. Köşe kenarlarda ortada krem renkli birleşik rumi yuvarlak paftalanmıştır. Bu motifin iki kenarına krem renkli rumi ve basit iki tane yaprak çıkmıştır. Rumi içleri bordo ayrıntılı kenarı koyu gridir. Bu motifler aralıklı olarak uzun kenarda üç tane kısa kenarda iki tane işlenmiştir (Bkz. Fotoğraf-50).

Fotoğraf-51 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Bordür Süslemeleri,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-52 İdari Amirleri Odası Tavan Kenar Köşe Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavanın dört köşesindeki üçgen kaset, yıldız kabartma kenar ile başlayıp kenarları sırasıyla kırmızı kahve krem ve açık mavi ile cetvel çekilmiştir. Üçgen kaset kenarından basit

hançer yaprağı tonlamalı boyanmıştır. Tırnaklı hançer yaprağı yarım penç çizilmiştir. Orta köşede kullanılan motif ise hataidir. Kırmızı, yıldız ve yeşil tonlar ile boyanmıştır. Zemin açık krem renktedir. Kıvrımlı dallar açık yeşil tonundadır (Bkz. Fotoğraf-52).

Fotoğraf-53 İdari Amirleri Odası Tavanı Kenar Köşe Süslemeleri,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Üçgen köşe kasetlerde ile ortadaki büyük kollu arasına yapılan dört kenarlı yamuk form içe gelen kısımları ince kabartma kenar, dıştaki kenarlar ise daha kalın kabartma yapılmıştır. Açık kıvıllı kahve bordür, ince çekilmiş bordo cetvel vardır (Bkz. Fotoğraf-53).

Fotoğraf-54 İdari Amirleri Odası Tavan Orta Göbek Ayrıntı,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Zemin krem renkli olup, orta kısım boştur. Dört kenar ise, kirli sarı zemin üzerine rumi ve hançer yapraklarıyla süslenmiştir. Hançer yaprakları tonlamalı sarı yeşil renkli olup, orta motifte kırmızı kullanılmıştır. Hançer yaprakları uzun ve kalın çizgi ile birleştirilmiştir. Bu kare formalar sekiz tanedir (Bkz. Fotoğraf-54).

Fotoğraf-55 İdari Amirleri Odası Tavan Yıldız Ayrıntı Süslemeleri, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Göbeği oluşturan uzun kollu yıldızlar yıldız kabartmalıdır. İç zemin açık lila zemin ile boyanmıştır. Krem renkli rumiler ve hançer yaprakları ile süslenmiştir. Detaylarda kırmızı kullanılmıştır (Bkz. Fotoğraf-).

Fotoğraf-56 İdari Amirleri Odası Tavan Göbek Yıldız Süslemeleri,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta göbekteki küçük kollu yıldız ise diğer üçgenler gibi beyaz zemin boyalıdır. Kırmızı ve açık sarı rumi kullanılmıştır. Köşe kenarlarda hançer yaprakları yapılmış diğer hançer yapraklarıyla kalın çizgilerle birleştirilmiştir Lambalık kenarı sarı Rumiler süslenip ayrıntısı koyu kırmızı ile yapılmıştır. Zemin koyu yeşil, kremdir. Krem dendanlar rumi motifli paftalar ile bitirilmiştir. Rumeli motifler sekiz tanedir (Bkz. Fotoğraf-56).

3.9.Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi

Fotoğraf-57 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-58 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Genel Kurul Salonu krem renkli ahşap çıtalarla kare kartuşlu en büyük ve geniş tavadır. Boyuna on sekiz enine on adet olmak üzere, birinci sırada birer tane eksik toplam yüz yetmiş altı tanedir. Kenarları altın yıldız ile boyanan karelerin içinde de sekiz kollu yıldız motifleri vardır. Alt zemin koyu lacivert boyalıdır. Karelerin ortası yuvarlak yıldız toplar vardır (Bkz. Fotoğraf-57-58).

Fotoğraf-59 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan geçmeler ve Bordürler Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan pervaz oldukça geniştir. İki sıra basamak şeklinde koyu kahve zeminli içlerinde kabarmalı ve oymalı süslemeler vardır. Her basamak kenarı yıldız boyalıdır. Koyu kahve, lacivert ince kenardan sonra açık pembe zeminli bordür vardır. Zencerek koyu kahve renkli negatif motiflerle süslenmiştir. Yıldız kabartmanın içi kırmızı düz bordürdür. Kırmızı bordür kabartma yıldız, açık pembe bordür ile devam ettirilmiştir. Açık pembe bordür lacivert cetvellidir. İçinde koyu pembe kareler mevcuttur (Bkz. Fotoğraf-59).

Süslemenin oldukça yoğun olduğu geniş bordürde ise köşeler birer tane orta kısımda, üçer tane kısa kenarda ikişer kare ve dikdörtgen kaset yer alır. Bu karelerin içinde geçmeli yıldız motifi ve bu motiften çıkan Rumiler yer alır. Zemin bordo motifler krem renktedir. Karelerin kenarı kobalt ile boyanıp, pembe zemin üzerine koyu pembe kareler yapılmıştır(Bkz. Fotoğraf-59).

Fotoğraf-60 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Kare Süslemesi, 2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Karelerin araları rumi paftalıdır. Açık mavi zemin üzerinde krem renkte rumiler vardır. Dikdörtgenler uzun kenarda dört tane, kısa kenarda iki, tanedir (Bkz. Fotoğraf-60).

Fotoğraf-61 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Bordür Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Uzun geniş rumi geçmeli bordürün köşelerinin dönme yerlerine, kare kaset yerleştirilmiştir. Kare kaset kenarları pembe zeminli üzerine koyu pembe kareler sıralanmıştır. Zencerek lacivert ve mavi kenardan içine krem renkli kahverengi zeminli rumi motifleriyle süslenmiştir (Bkz. Fotoğraf-61).

Fotoğraf-62 Genel Kurul Toplantı Salonu Tavan Kenar Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kenarları pembe zemin üzeri kare motifler koyu pembedir. Yıldız ve lacivert cetvellerde sonra lacivert zeminli yıldızlı zencerek yapılmıştır. Yıldız, acık pembe bordürden sonra mavi ve sarı geçme vardır. Bu geçmenin zemin kırmızı boyalıdır. Orta lambalık içe doğru oyunlu geometrik geçme rumilerle süslenmiştir (Bkz. Fotoğraf-62).

Fotoğraf-63 Genel Kurul Toplantı Salonu Dinleyici Locası Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Genel Kurul Toplantı Salonu Dinleyici Locası 1926 yılında yapılan tadilatla bugünkü durumunu almıştır. Beyaz boya üzerine sarı yıldız ile rumi motifler yapılmıştır. Kıvrık ve geçmeli dallar üzerine yapılan Rumiler çizgi halinde, içi yarı doldurulmuş ve tamamen

doldurulmuş olarak desenlenmiştir. Basit ve kanatlı rumiler çizilmiştir. Üçgen sekli alt tarafı yay gibi olan süsleme köşeler ortada daire dallar üzerine Rumilerle birleştirilmiştir (Bkz. Fotoğraf-63).

Fotoğraf-64 Genel Kurul Toplantı Salonu Dinleyici Locası Süslemesi, 2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Locanın yarım daire biçimdeki kartonpiyer duvarı da, yıldız beyaz ile örgü kabartma ve geometrik desenlerle süslenmiş yalın bir görüntüdedir(Bkz.Fotoğraf-64).

Fotoğraf-65 Genel Kurul Toplantı Salonu Sefirler Locası Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Sefirler locası balkonunda yine yıldız boya ile rumiler yapılmış. Köşelerde kasetler içinde rozetler yıldız ile süslenmiştir (Bkz. Fotoğraf-65).

Fotoğraf-66 Genel Kurul Toplantı Salonu Köşe Duvar Süslemesi, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Duvar köşe sütunda kabartma alçı üzerine dikdörtgen ve altıgen şekillerin içine yıldız boyalı kabartma rumiler uygulanmıştır. Uzun kenar yıldız çizgiler çekilip örgü yıldız kabartma ile bitmiştir. Alt kısımda üç yuvarlak ve kabartma ve ince yıldız örgü ile tamamlanmıştır (Bkz. Fotoğraf-66).

Fotoğraf-67 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-68 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası, 2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası, balkonu beyaz boya üzerine ay yıldız kabartma, çelenk şeklinde yapraklar ortada kurdele ile süslenmiştir. Alt kısım sarı yıldız kabartmalıdır. Üst tarafında kabartma yıldız boyalı Rumiler vardır. Giriş kapısının alınlık kısmında yeşil dallar üzerine yeşil kırmızı Rumiler ve kırmızı goncalar uygulanmıştır (Bkz. Fotoğraf-68).

Fotoğraf-69 Genel Kurul Toplantı Salonu Cumhurbaşkanlığı Locası alt Tavan Görünüşü,2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

İzleyici locası balkon alt tavanında yine salonun genel tavanı gibi kare kasetlere bölünerek aynı süsleme uygulanmıştır (Bkz. Fotoğraf-69).

Fotoğraf-70 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Locanın alt tavanında yer alan bu süsleme, kare, dikdörtgen ve yıldız kasetlere bölünmüştür. Kabartma yaldız köşelerle başlayıp koyu mavi bordür ile devam etmiştir. Köşe kenarlarına sekiz kollu yıldız, ortada dikdörtgen form kullanılmıştır. Yıldız form içi yeşil zeminli, ortasında kırmızı yaldız madalyon kullanılmıştır. Kenar köşeler ve ortadaki dikdörtgen formlar arası sütlü kahve zemin koyu sarı rumilerle paftalanmıştır (Bkz. Fotoğraf-70).

Fotoğraf-71 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-72 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Kenar Köşe;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Yeşil zeminli dikdörtgen şeklin içinde rumi motifler beyaz içleri kırmızı renklidir. Orta yonca şeklin içinde yıldız iri penç yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-71).

Fotoğraf-73 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Göbek Süslemesi

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Bu kenar süslemenin kenar cetvelleri mor yıldız kabartmalıdır. İç göbeğe ve dış kenarlardaki Rumiler beyaz pembe yıldız boyalıdır. Bu kenar kısa kenarda yan yana iki tanedir (Bkz. Fotoğraf-73).

Fotoğraf-74 Genel Kurul Toplantı Salonu izleyici Locası Alt Tavan Süslemesi;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta göbekte oval kasnak yirmi kollu şeklin içine geometrik yıldız kartuş koyu ve kırmızı renkte rumi yerleştirilmiştir. Uzun kenarlara denk gelen kollar daha kısa büyüklüktedir. Rumilerin üzerine açık renkli gölgelemeler yapılmıştır. Daha çok barok tarzı verilmiştir. Açık mavi zemin koyu mavi ile dalgalar çizilmiştir. Oval kasnağın etrafı beyaz boya ve yıldız kabartma ile çevrelenmiştir (Bkz. Fotoğraf-74).

Köşelere denk gelen üçgen kaset ise, kenar cetvel koyu gri iç zemin boyalıdır. Kıvrımlı dallar üzerine tamamen bitkisel motiflerle süslenmiştir. Hatai penç ve gonca motifleri turkuaz mavidir. Basit yapraklar açık mavi ve yeşildir. Büyük hançer yapraklar kırmızı ve laciverttir. Lambalık kısım kabartma asma yıldız boyalıdır. Üzerine kabartma yapraklar yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf-73,74).

3.10. Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi

Fotoğraf-75 Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Tavan içi dikdörtgen kasetlere ayrılmıştır (Bkz. Fotoğraf-75).

Fotoğraf-76 Üst Kat Koridor Tavan Süslemesi;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Fotoğraf-77 Üst Kat Koridor Tavan Kenar KöşeSüslemesi;2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Üst koridor tavanı süslemesi, kabartma beyaz alçı pervaz ile yapılmıştır. Sonraki kenar kare kabartma yapılarak içi boşaltılmış, boşluklar sarı renkli kare formlar ise beyaz renklidir. Kalın alçı kabartma kenar yıldız kenar ile bitmiştir (Bkz. Fotoğraf-76,77).

Fotoğraf-78 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntısı;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Süslemeli geniş bordür ise turkuaz zeminli üzerine beyaz rumi geçmeler vardır. Rumi motiflerinin ayrıntıları turkuaz tahrirli içleri kırmızı boyalıdır. Rumiler arasında dallar üzerinde beyaz penç motifi çizilmiş ulama desenlenmiştir Aradaki dendanlı paftalar beyaz boyalıdır. Kenar iki tarafına beyaz cetvellidir. İç cetvel yıldız kabartmalıdır. Yıldız

kabartmanın iç kısmı kare kesme alçılarla kaplanmış iç zemin açık sarıdır (Bkz. Fotoğraf-78).

Fotoğraf-79 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntı;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Kenar köşelere kare şeklindeki geometrik şekil içine mavi beyaz geometrik ve rumili Desen yapılmıştır. Karolu bordür kenarları ise dikdörtgen karo yapılıp üst kısmına üçgen karo konulmuştur (Bkz. Fotoğraf-79).

Fotoğraf-80 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Geçme Ayrıntı;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Yaldız kabartma bordürden sonra tavan iç köşeleri açık mavi dendanlı form içine lacivert zemin boyanıp beyaz Rumilerle paftalanıp içleri kırmızı detaylıdır. Köşe yaldız kabartma ortada küçük bir kare ile dönme yapılmıştır. Tavan dört köşesine bu kenarlar mevcuttur. Tavan iç kısmında orta lambalık kısım dikdörtgen kabartma alçı yapılmıştır. Bunu dışındaki kısım tamamen negatif motiflerle tasarlanmıştır. Hatai, gonca, peñç motifleri açık mavi koyu yeşil ve kırmızı renktedir. Dallar açık mavi boyalı ve tahrirsizdir.

Hançer yaprakları koyu yeşil içleri kırmızı ayrıntılar yapılmıştır. Basit yapraklar açık mavi boyanmış desen ulama devam etmiştir (Bkz. Fotoğraf-80).

Fotoğraf-81 Üst Kat Koridor Tavan Kenar Orta Süsleme Ayrıntı;2018.

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Orta kenar köşesinde mavi zeminli uzun dendanlar bulut motifleriyle süslenmiştir. Bu kapamanın her iki yanında tırnaklı yapraklı hatai motifi vardır (Bkz. Foto-81).

Fotoğraf-82 Üst Kat Koridor Tavan Orta Kenar KöşeAyrıntı;2018

Kaynak: A. Şenlik,2018.

Ortada kullanılan dendanlı paftalar koyu yeşil ve kırmızıdır. Göbek kısmında dikdörtgen kabartma alçı merdiven şeklinde köşeleri inmekte ve yine dış kenarlardaki gibi kare şeklinde köşeler dönmüştür. Bu kare şeklin içine desenden bağımsız olmayan mavi renkli penç motifi kullanılmıştır. Orta desen, geniş dendanlı köşeler lacivert beyaz ile iki

deseni birbirinden ayırmaktadır. Köşe desenler açık mavi zeminli beyaz dallı yarım hatai motiflidir. Ayrıntı rengi kırmızıdır (Bkz. Fotoğraf-82).

Orta lambalık sekiz kollu dendanlı pafta içine koyu yeşil zeminli beyaz rumi kapamalı tasarımı vardır. Dendan kenarı kırmızı kremdir. İç kısım mavidir. Bu kolların uzun kenarlarında mavi zeminli iki tane simetrik kapama çizilmiştir. İçinde koyu yeşil kırmızı gonca onun etrafında beyaz kanatlı beyaz rumiler kırmızı ayrıntılıdır. Tavan bütün zemin krem ve ulamadır (Bkz. Fotoğraf-82).

SONUÇ

1923 yılında Mimar Tek tarafından parti merkezi olarak planlanan ve inşasına başlanan bina, işlevi değiştirilerek meclis binası haline getirilmiştir. Meclis 1960 kadar bu binada faaliyetlerini sürdürmüştür. 1981 yılında müze olan tarihi kimliği çok önemli bir binadır. Yakın tarihimizi anlatan içinde bulunan odalardaki eşyalar kullanılan mobilyalar toplantı salonunu gezmeye ve görmeye değerdir.

Bu çalışmada kalem işi sanatının tarihçesi, kalem işi teknikleri, kalem işi tekniğinde kullanılan malzemeler, kalem işinde kullanılan motifler hakkında bilgi verilmiştir.

Kalem işinde kullanılan renkler lacivert, kiremit kırmızı, narçiçeği, sarı yıldız, yağ yeşili, sütlü kahve, turuncu, turkuaz mavi, krem, kızıl kahve, haki yeşil, koyu yeşil, gülkurusu, beyaz ve koyu kırmızı renktir. Kalem işlerinde en çok kullanılan renkler; krem, lacivert, kiremit kırmızı, narçiçeği kırmızı, sarı yıldız, yağ yeşili renk kullanılmıştır. Az kullanılan ise; sütlü kahve, turuncu, turkuaz mavi, kızıl kahve, hâkî yeşil, koyu yeşil, gülkurusu, beyaz ve koyu kırmızı renktir.

Bu amaçla araştırmaya alınan Cumhuriyet Müzesi 9 adet kalem işi süslemesi ele alınıp incelenmiştir.

Cumhuriyet müzesinde yapılan duvar süslemelerinde renk, üslup birliği açısından oldukça uyumlu bir desenleme yapılmıştır. Tavan süslemelerindeki kullanılan Kalem işleri hem renk hem de desen üslup açısından inceleme oldukça dikkat çekicidir.

Motifler analiz edildiğinde, Selçuklu ve Osmanlı Dönemine benzer güzel örneklerle rastlarız. Geometrik geçmeler, bitkisel motifler, rumiler kullanılarak tavanlar süslenmiştir.

Saray nakış hanesinde eğitimli olan kalemkarların ürettikleri eserlerin, daha sonra bu eğitim anlayışı ile yetişmeyen kalemkarların başarı oranlarının düşük seviyede olması.17 yy 'da Avrupa'da başlayan moda akımlarının (ampir, barok) ülkemizde de yer almasıyla başlayan tahribatların klasik eserlerimize verdiği zararlar eserlerde orjinallikten uzaklaştırmıştır.

Yakın zamana kadar, ehil olmayan kişilerce yapılan restorasyon çalışmaları da kimi zaman faydadan çok zararlı olmakta eski ve orijinal desenler kaybolmakta idi. Cumhuriyet müzesinde yapılan restorasyonlarda orijinaline sadık kalınmamıştır. Cumhurbaşkanlığı

Locasındaki alınlıklarda yapılan restorasyonda desenler aslına uygun yapılmamış Rumilerle süslenerek oldukça sade bir hal almıştır.

Cumhuriyet tarihinde Başlayan restorasyonlarda orijinal malzemeye uygun unsurların kullanılmaması ile orijinal tabakanın çürümesi ve yok edilmesine engel olunamamasına. Özellikle eğitimsiz insanlarımızın temiz görünmesi amacıyla eski eserlerimizin üzerine yağlı boya sürmek suretiyle bir tarihin yok olmasına sebep olunmuştur.

Daha nitelikli elemanların yetiştirilmesi için üniversitelerin ilgili bölümlerine ve devletin ilgili kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Üniversiteler bünyesinde güzel sanatlar fakültelerinde kalem işini ders programında yer verilmeli ve uygulama yapılmasına imkan sağlanmalıdır.

Genel olarak bakıldığında müze geçmişteki bir dönemi yansıması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. İçinde bulunan eşyalar, Keleşleri görülmeye ve analiz yapmaya değer niteliktedir. Geçmişten günümüze gelen bu ve bunun gibi yapılarımıza incelemek gizli kalmış özelliklerini ortaya koymak ve korumak bizler için önemli görevlerden biri olmalıdır.

KAYNAKÇA

AKAR, Azade. Keskiner, Cahide. (1978). Türk süsleme sanatlarında desen ve motif. İstanbul: Tercüman

AKAR, Azade-KESKİNER, Cahide, (1978)Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, İstanbul

AKSOY, Fatma(1977) “Kitap Süslemelerinde Türk-Barok-Rokoko Üslubu”, Sanat, S. VI, İstanbul

AKSOY, Fatma, (2016), Ankara Etnografya Müzesi Sünnet Odası Kalem İşi Süslemeleri, Yüksek Lisans Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AKSOY, Şule, (1994) “Lâke İşçiliği”, Antik Dekor, İstanbul

AKSOY, Şule,(1997“Kitap Süslemelerinde Türk-Barok-Rokoko Üslubu”, Sanat, S. VI, İstanbul

AKSU, Hatice,(2002) “Rumi Motifin İlk Öncüleri”, Türkler, C.4, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara

ALANAPA, Oktay, (1993)Türk Sanat.

ALTAY, Ali, Kişisel Erişim:(03/052017)Cumhuriyet Müzesi, Müze Araştırmacısı, yaş, 45

ARIK, Rüçhan.(1999)“Osmanlı Sanatında Duvar Resimleri Osmanlı Kültür ve Sanat, 9, Ankara

ARSEVEN, Celal Esat(1978)“Horasan”, mad. II

ARSEVEN, Celal Esat(1983)“Arap Zamkı”, mad., I

ARSEVEN, Celal Esad, (1983)“Bezeme”, Sanat Ansiklopedisi, C.1, İstanbul.

ARSEVEN, Celal Esad,(1993) “Altın”, mad., I, s. 54; H. Sahillioğlu, “Altın” mad., DİA, II, İstanbul.

ARSEVEN, Celal Esad (1983) Sanat Ansiklopedisi, cilt I

ARSEVEN, Celal Esat, (1983) Sanat Ansiklopedisi, Çesitli Maddeler, I-V, İstanbul,

ASLANAPA, Oktay (1953) “Türk Halılarında Hayvan Postu Motifleri”, Fuat Köprülü Armağanı, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, İstanbul

BAYSAL, Ali Fuat (2008) Makale; Kalem işi Sanatında Yeni Tasarım ve Teknikler

BAGCI, Serpil (2004) “Osmanlı Mimarisinde Boyalı Nakıslar”, Osmanlı Uygarlığı, II, Ankara

Çayan, Servet. (2012). Geleneksel Antep evlerinde kalem işi bezeme ve duvar resimleri. Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

DOĞANAY, Aziz, “Şahibenek”, Divan- İlmî Araştırmaları, Yıl. 9, İstanbul 2004

BİROL, A. İnci DERMAN (1991) Türk Tezyini San 'atlarında Motifler, İstanbul Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul

BİRSİN, Serpil, (2015) Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi Müzecilik Bağlamında Butik Müze. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BODUR, Fulya, (1985)“Osmanlı Lâke Sanatı ve XVIII. Yüzyıl Üstadı Ali Üsküdar-ı”, Türkiye’imiz

ÇAĞMAN, Filiz,(1988) “Ehl-i Hîref”, Türkiye’imiz, İstanbul

ÇAĞMAN, Filiz, (1983)“Osmanlı Sanatı”, Anadolu Medeniyetleri Ansiklopedisi, C.3, İstanbul .

ÇOBAN, Ahmet, (2004) Edebiyatta Üslup Üzerine, Akçağ Yay., Ank.,

DEMİRİZ, Yıldız (1988). “Mimar Sinan’ın Yapılarında Kalem İşleri”, Vakıflar Dergisi, VI.Vakıf Haftası, Ankara

DEMİRİZ, Yıldız,(1986) Osmanlı Kitap Sanatlarında Natüralist Üslûpta Çiçekler, İstanbul

DERMAN, F. Çiçek.(2009) Halkârî Tezyinat, Hat ve Tezhip Sanatı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara

DOĞANAY, Aziz,(1956) “Bulut Motifi ve Türk Sanatındaki İlk Örnekleri”, Divan İlmî Araştırmalar Dergisi, S.6, İstanbul 1991, (Alıntı)BOSSERT, Helmunh, Decorative Art of Aisia and Egypt, Tübingen

ERTUNÇ, Ö. Çiğdem (2006)Dergisi, Denizli, S.5

BODUR, Fulya (1985) “Osmanlı Lâke Sanatı ve XVIII. Yüzyıl Üstadı Ali Üsküdarî”, Türkiye’imiz, S. 47

ÖNEY, Gönül (1992) Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları, Ankara, 1992

HANCIOĞLU, Nimet,Lale (1990). Bazı Ankara camilerinde bulunan kalem işi süslemeli ahşap minberler. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.17

HATİPOĞLU, Oktay. (2007)19.y.y. Osmanlı Camilerinde Kalem işi Tezyinatı, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

HATİPOĞLU, Oktay.. (2007)19.y.y. Osmanlı Camilerinde Kalem işi Tezyinatı, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

BARIŞTA,Örcün,(2009) Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, İstanbul Cami ve Türbelerinden Ağaç İşleri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara , 130-131

İRTEŞ, M. Semih, (1982)“Kalemislerimiz ve Teknikleri”, Sanat ve Kültür Kök, S. 20-21-22, Ekim –Kasım-Aralık, İstanbul

İRTEŞ, M. Semih. (1985). Kalem işlerimiz ve teknikleri. Sanat Çevresi Dergisi, 84.

İRTEŞ, M. Semih,(1990) “Kasımpaşa Piyale Pasa Camii’ndeki Ahşap üstü Kalem isleri”, Vakıflar Dergisi, S. XXI, İstanbul, 1990İRTEŞ, M. Semih, (1985)“Kalemislerimizin Bugünü ve Yarını”, Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını, Ankara

“KARABIYIK, Ayfer. (2004), Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye’deki Müzecilik Hareketine Bir Bakış, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

KESKİNER, Cahide(1988). Hatai: Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler 2002,Ersoy, Türk Tezhip

KESKİNER, Cahide. (1985) Minyatür. Sanat Çevresi Dergisi

KESKİNER, Cahide-(1978) AKAR, Azade, Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, İstanbul

KESKİNER, Cahide, (2002)Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler, Hatai, Ankara

KESKİNER, Cahide-(1978) AKAR, Azade, Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, İstanbul.

KESKİNER, Cahide- AKAR, Azade, Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, İstanbul

KESKİNER, Cahide (2002)Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler-Hatâî, Ankara

KILIÇ, Neslihan. (2008). Sakarya İli Sapanca Mahmudiye Köyü Hasan Fehmi Paşa camii kalem işi süslemeleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Mikrofilm ve Basımevi Şubesi, Hakimiyet-i Milliye Gazetesi

M. İRTEŞ,Semih (1985), “Kalem İşlerimizin Bugünü ve Yarını”, Türkiye’de, I. Ulusal Sanat Sempozyumu 17-19 Nisan 1985, Ankara

MESARE, Gülbin. (1987). Türk tezhip ve minyatür sanatı. Sandoz Bülteni, 1.59

MÜLAYİM,Selçuk(1996)“Fresk” mad. DDA, XIII, İstanbul

NEMLİOĞLU, Candan, (1996)Türk Müzeciliği Sempozyum III Bildirileri, İstanbul

NEMLİOĞLU, Candan,(1986) “Kalemisi Teknikleri” Antika, S. 17, Ağustos, İstanbul

OKURUMA, Sumiyo,(1998) Çintâmani Motifinin Kökenleri- Gelişimi ve Kullanım Alanları, Yüksek Lisans Tezi, M.Ü. Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı, İstanbul

ORAN Behçet, HAN Bünyamin, SÜER Sedef,(2016) Sakız Ağacı Yetiştiriciliği, Diyarbakır

Ortaakarsu Yavuz. Aytaç Ajda.,Yılmaz Ela,(2014)Kültür ve Turizm Bakanlığı Cumhuriyet Müzesi

Ortaakarsu Yavuz.,Aytaç Ajda.,Yılmaz Ela(2014),Kültür ve Turizm Bakanlığı Cumhuriyet Müzesi

ÖNAL MEHMET(2008),A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 36 Erzurum

ÖZCAN, Yılmaz, (2002)“Türk Tezhip Sanatı”, Türkler, C.XII, Ankara

Özcan, Yılmaz(2002). “Türk Tezhip Sanatı” Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, Semih Ofset, Ankara

ÖDEKAN, Ayla (1997) “Malakârî”, mad. Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, II, İstanbul

ÖDEKAN, Ayla (1997). "Edirnekârî", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C.1, İstanbul

ÖNEY, Gönül. (1978). Anadolu mimarisinde süsleme ve el sanatları. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür

ÖNEY, Gönül. Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları, Ankara, 1992

Özkeçeci, İlhan.& Özkeçeci, Şule.B.(2007). Türk sanatında tezhip. İstanbul: Seçil,231

ÖZKEÇECİ, İlhan-ÖZKEÇECİ, Şule, (2014)Türk Sanatında Tezhip, İstanbul

ÖZKEÇECİ, İlhan(2007),. Özkeçeci, Ş. B.Türk Sanatında Tezhip, Seçil Ofset, İstanbul 2007

ÖZKEÇECİ, İ.Özkeçeci, Ş.B.(2007). Türk sanatında tezhip. İstanbul: Seçil.76

ÖZEM, Metin –TANAYELİ, Uğur, (1992)Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul

RENDA Günsel(1997).III. Selim ve Resim Sanatı Üzerine Yeni Görüşler’’Uluslararası 4.Türk Kültürü Kongresi, Ankara

RONA, Zeynep Fresk’’(1997), mad., Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, I, İst., 1997.

SAMİ, Şemsettin,(1989) Kâmus-ı Tûrkî, İstanbul , s. 676; ARSEVEN, Celal Esad, (1983)“Bezeme’’, Sanat Ansiklopedisi, C.1, İstanbul .

“Türklerde Resim ve Minyatür Sanatı’’,Vakıflar Dergisi S . XII, Ankara, 1978

DERMAN,Uğur,(2004) “Vakıf Eserlerinde Hat Restorasyonu’’, Cumhuriyetin 80. Yılında Uluslararası Vakıf Sempozyumu Kitabı, Ankara

SAMİ Şemsettin,(1989) Kamus-ı Türki, İstanbul

SÖZEN, Metin,(1975) Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan, İstanbul

ÜÇER, Kaya,(1988)Klasik,Barok,Rokoko,Ampir Kalem işi Üslupları M.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

YAMANLAR, Minako Mizuno,..(1995) “Hatâi Motifinin Menşei’’, 9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi III, Ankara

İnternet Kaynakları

<http://> (T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı,Cumhuriyet Müzesi,Erişim:2004)

T. C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Ayten Şenlik
Doğum Yeri	Erzurum/Hınıs
Doğum Tarihi	20/11/1975

İletişim Bilgileri

Telefon	05056822786
e-posta	asenliks@gmail.com
Adres:	Park Eymir Toki Konutları Güven Sitesi Gölbaşı/Ankara

Eğitim Bilgileri

Lise	Erzurum Kız Meslek Lisesi
Lisans	Atatürk Üniversitesi
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi

Kariyer Bilgileri*

İş Deneyimi	Halk Eğitimi Merkezi/Eğitmenlik
Kurs-Sertifika	
Aldığı Ödüller	
Üyelikler	
İlgi Alanları	
Referanslar	

İmza

* Doldurulması zorunlu değildir.